

SAMHÄLLSSKYDD

MELLERSTA SKARABORG

Falköping | Götene | Skara | Tidaholm

Skydd mot olyckor

Handlingsprogram

Enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor

**Falköping, Götene, Skara och Tidaholm
2018-2019**

FALKÖPING
KOMMUNEN

Götene kommun

SKARA

 TIDAHOLM

Antagen av kommunfullmäktige i Falköpings kommun 2018-03-26, § 54

Antagen av kommunfullmäktige i Götene kommun 2018-02-26, § 22

Antagen av kommunfullmäktige i Skara kommun 2018-02-26, § 18

Antagen av kommunfullmäktige i Tidaholms kommun 2018-03-26, § 35

Innehållsförteckning

<i>Samhällets skyddsvärden</i>	3
<i>Övergripande mål</i>	3
<i>Inledning</i>	4
<i>Samordning av uppdraget</i>	5
Skydd mot olyckor	5
Brottsförebyggande	5
Krisberedskap	5
Säkerhetsskydd	5
<i>Hur samhällsskyddsuppdraget är organiserat</i>	6
Organisationsskiss	6
Räddningstjänstavdelningen	6
Enhet beredskap	6
Enheten för teknik och drift	6
Förebyggande avdelning	7
Enheten stöd och utveckling	7
Enhet myndighetsutövning	7
Krisberedskap	7
Räddningstjänst under höjd beredskap	7
Varning till allmänheten	7
<i>Sammanfattning av riskanalys</i>	7
<i>Mål för verksamheten</i>	8
Prioriterade områden	8
Den enskildes förmåga att förebygga och hantera oönskade händelser ska stärkas	8
SMS ska vara en stark aktör i kommunernas säkerhetsarbete	9
SMS förmåga att hantera olyckor och andra oönskade händelser ska stärkas	9
Kommunernas förmåga att hantera kriser ska stärkas	9
Brottsförebyggande arbete	9
Antalet byggnadsbränder ska minska och de skador som de medför ska minska	10
Säkerhetsmål	10
Uppföljning av mål	10
<i>Förklaringar</i>	11
<i>Bilaga 1, Operativ räddningstjänstorganisation för Samhällsskydd mellersta Skaraborg (SMS)</i>	
<i>Bilaga 2, SMS förebyggande organisation</i>	
<i>Bilaga 3, Kompetens</i>	
<i>Bilaga 4, Riskanalys</i>	

Bilaga 5, Avtal och överenskommelser

Bilaga 6, Hamnar och oljeskydd

Samhällets skyddsvärden.

Arbetet med trygghet och säkerhet är till för att skydda människors liv och hälsa, samhällets funktionalitet, miljö, egendom, demokrati, rättsäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter samt trygghet.

Övergripande mål

Oönskade händelser, samhällskriser och risken för att bli utsatt för brott ska minska. Den upplevda tryggheten i våra kommuner ska öka.

Trygghet och säkerhet ska uppnås genom att:

- Den enskildes förmåga att hantera oönskade händelser och kriser stärks.
- Ett brett samordnat förebyggande arbete mot brott, oönskade händelser och kriser sker.
- Samverka inom och mellan kommunerna, med andra myndigheter, näringslivet och organisationer.
- Ständigt följa upp och analysera genomförd verksamhet.

Orden trygghet och säkerhet används ofta tillsammans och tolkningen av begreppen kan vara många. I handlingsprogrammet menas med säkerhet avsaknad av oönskade händelser, skador eller andra negativa händelser och med trygghet menas frånvaro av oro. Trygghet är en känsla och kan uppnås antingen genom att den faktiska säkerheten ökar eller genom åtgärder som gör att känslan av trygghet ökar.

Många oönskade händelser, brott eller medborgarnas otrygghet får på något sätt efterverkningar i våra fyra kommuner. Säkra och trygga kommuner för alla som vistas inom det geografiska området kan beskrivas som: få oönskade händelser sker, få brott begås, kriser hanteras på ett bra sätt för att minimera konsekvenser/störningar där medborgare, tjänstemän och politiker har ett säkerhetsmedvetande som i så stor mån som möjligt grundar sig på de faktiska förhållandena.

Inledning

Arbetet med säkerhet styrs av ett antal överlappande lagstiftningar, egna ambitioner och försäkringskrav. Hur arbetet med säkerhet är organiserat varierar i de fyra kommunerna (Falköping, Götene, Skara och Tidaholm). Inom områdena skydd mot olyckor, brottsförebyggande arbete, krisberedskap och säkerhetsskydd har SMS helt eller delvis ett utpekat ansvar.

Detta handlingsprogram tar sin utgångspunkt i Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och är ett politiskt styrdokument för Samhällsskydd Mellersta Skaraborg (SMS). Programmet kommer även att behandla andra områden inom skydd och säkerhet. Det kommer att benämnas samhällskyddsuppdraget där SMS har fått ett samordningsuppdrag av de fyra kommunerna. Den gemensamma nämnden har rätt att anta närmare riktlinjer för verksamheten.

Samordning av uppdraget

Samordning - SMS			
<u>Skydd mot olyckor</u> Brandsäkerhet Trafiksäkerhet Vattensäkerhet Suicidprevention Fallprevention Naturoluckor Operativa insatser	<u>Brottsförebyggande</u> Våldsbrott Skadegörelse Våldbejakande extremism Organiserad brottslighet Incident och skaderapportering	<u>Krisberedskap</u> Krisledningsförmåga Skydd av samhällsviktig verksamhet Den enskildes beredskap Civil försvar	<u>Säkerhetsskydd</u> Informationssäkerhet Bevakningstjänster Hot och våld Internt skydd Säkerhetsprövning/ registerkontroll och säkerhetsanalyser

Skydd mot olyckor

Arbetet med skydd mot olyckor sker som en direkt följd av krav i Lag (2003:778) om skydd mot olyckor som en del av SMS ansvarsområde och som ett integrerat arbete inom olika verksamhetsområden i kommunerna. SMS har ett ansvar att samordna arbetet med skydd mot olyckor inom det geografiska området. En stor del av arbetet med skydd mot olyckor utgörs av SMS förebyggande och operativa verksamhet.

Underlag för SMS handlingsprogram för arbetet med skydd mot olyckor har utgjorts av insatsstatistik, SMS riskinventering/analys och kommunernas risk- och sårbarhetsanalyser.

Brottsförebyggande

SMS är en drivande och en samverkande part i det lokala brottsförebyggande arbetet i samverkan med andra kommunala förvaltningar, polismyndigheten och andra aktörer. Kommunernas samordningscentral vid SMS samarbetar dygnet runt med lokala brottsförebyggande aktörer i det dagliga och operativa arbetet. I samverkan med lokalsamhället arbetar SMS med att öka känslan av trygghet och ”innanförskap” hos medborgarna för att bidra till ett socialt hållbart samhälle.

Krisberedskap

Inom området Krisberedskap ryms frågor som handlar om Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH).

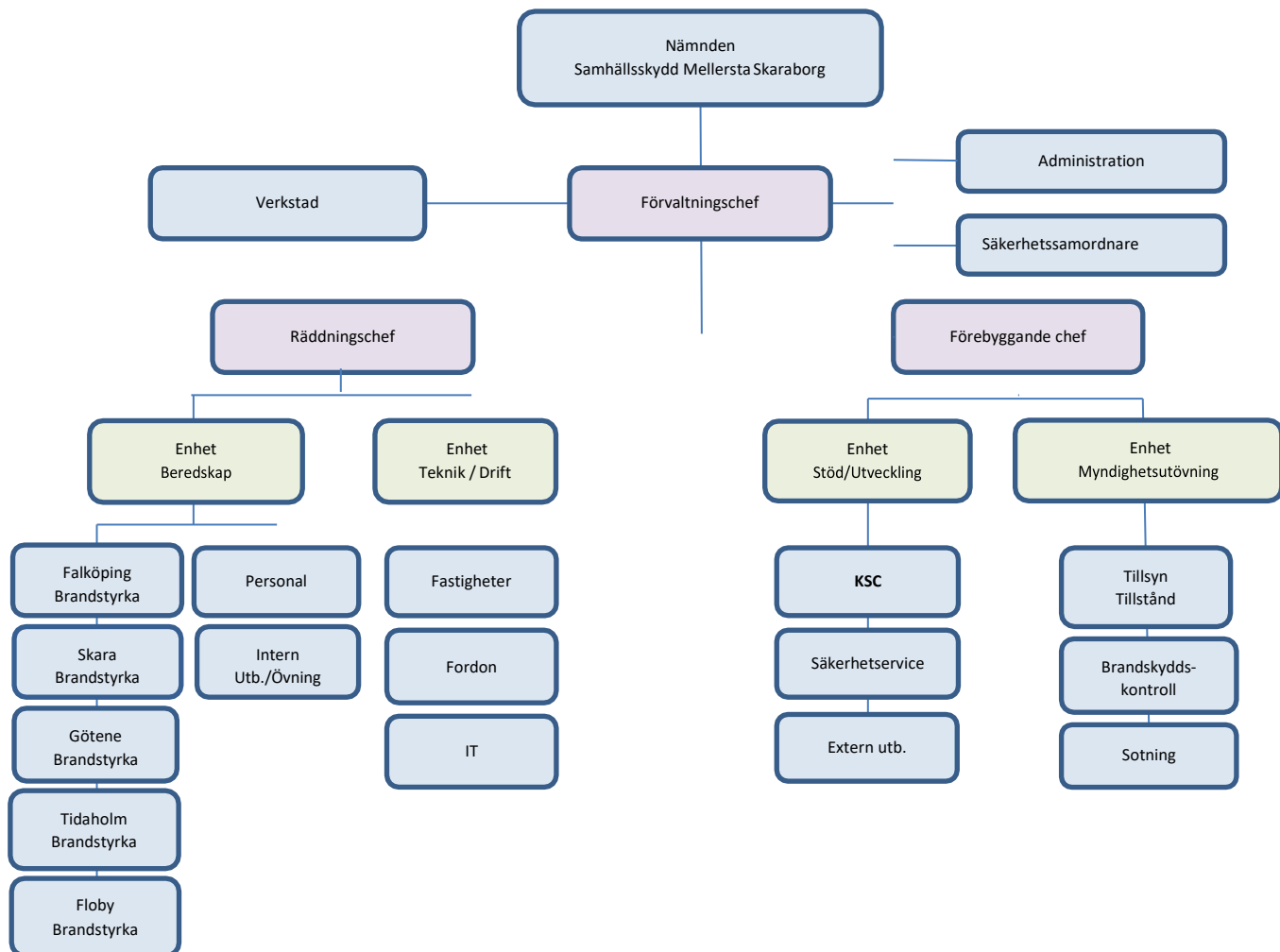
SMS ska kontinuerligt bedriva ett grundläggande trygghets- och beredskapsarbete så att sannolikheten för samhällsstörningar minskas, konsekvenserna kan lindras och hanteringsförmågan öka. Målbilden vid en händelse är att samhällets normalbild ska återställas så snabbt som möjligt.

Säkerhetsskydd

Inom området säkerhetsskydd hanteras risker mot kommunernas förtroendevalda, personal, informationstillgångar, egendom och utrustning. SMS ska samverka med och bistå andra aktörer så att ett relevant säkerhetsskydd finns i kommunernas verksamheter.

Hur samhällsskyddsupdraget är organiserat

Organisationsskiss

Räddningstjänstavdelningen

Räddningstjänstavdelningen är organiserad i två enheter, enhet beredskap och enhet teknik och drift. Båda dessa enheter ska understödja det operativa räddningstjänstupdraget men all personal har även ett samhällsskyddsupdrag. Detta finns närmare beskrivet i bilaga 1.

Enhet beredskap

Beredskapsenheten ansvarar för den operativa räddningstjänstverksamheten. Beskrivning av den operativa organisationens resurser och förmåga finns i bilaga 1.

Enheten för teknik och drift

Teknik och driftsenheten ansvarar för de stödfunktioner som krävs för att den operativa räddningstjänstverksamheten ska fungera på ett bra sätt.

Förebyggande avdelning

Förebyggande avdelningen är organiserad i två enheter, enhet för stöd och utveckling och enhet myndighetsutövning. Detta finns närmare beskrivet i bilaga 2.

Enheten stöd och utveckling

Enheten för stöd och utveckling ansvarar för KSC som stödjer förvaltningen i det operativa räddningstjänstuppdraget men också kommunerna i samhällsskyddsuppdraget. Enheten ansvarar även för utbildningsplanering, kommunikation och äldresäkerhetsservice.

Enhet myndighetsutövning

Enheten för myndighetsutövning ansvarar för tillsyner enligt LSO och tillsyner och tillstånd enligt LBE, yttranden till andra myndigheter samt för brandsskyddskontroll och sotning som sköts på entreprenad. Krav på kompetenser för detta finns beskrivet i bilaga 3.

Krisberedskap

Två säkerhetssamordnare som är organiserade direkt under förvaltningschefen ansvar för arbetet enligt LEH i Falköping, Skara och Tidaholm. Götene har en egen säkerhetssamordnare.

Räddningstjänst under höjd beredskap

Organisationen ska, då regeringen beslutat om höjd beredskap i landet, förutom sina ordinarie uppgifter kunna anpassas till kommunernas hotbild, utifrån direktiv från Länsstyrelsen eller av regeringen utsedd myndighet. Beredskapen skall bygga på den grund som finns i planen för extraordinära händelser. KSC kommer att utgöra organisationens ledningsplats för räddningsledning vid höjd beredskap och vid svåra påfrestningar på samhället. Vid behov skall KSC utgöra ledningsplats för samverkanspersonal från t.ex. polis, sjukvård och lokal militär chef.

Kommunverkstaden har under höjd beredskap, ett utökat ansvar för att underhålla och säkerställa funktionen på organisationens materiel.

Varning till allmänheten

Information till allmänheten om hur varning sker vid olyckor sprids bland annat i samband med utbildning. Inom Falköping, Källby, Skara och Tidaholms tätorter finns ett system för utomhusvarning, bestående av sirener som kan ge signalen ”Viktigt meddelande”. Signalen kan utlösas från KSC. Nationella avtal finns med etermedia om sändning av varningsmeddelanden i radio och TV.

Sammanfattning av riskanalys

Kommunerna präglas till stor del av offentlig verksamhet, äldre träbebyggelse i de centrala delarna, publika lokaler, mindre och medelstora industrier. Ett antal större industrier och lantbruk med stora djurbesättningar finns. Vårdanläggningar, publika lokaler, olika typer av skolor och industrier ställer stora krav på räddningstjänsten både operativt och förebyggande.

Bostadsbränder är den vanligaste insatsen vid brand i byggnad. Av bränderna är det bostadsbränder som genererar den största ekonomiska risken och är en betydande risk för liv och hälsa. Information och utbildning till allmänheten för att hindra att bränder uppstår och att självständigt kunna agera rätt vid brandtillbud är viktiga uppgifter för SMS. En särskild satsning behöver göras på landsbygden där nästan alla dödsbränder skett.

Kommunerna korsas av transportleder och trafikolyckor är den dominerande risken för människors liv och hälsa. Farligt godstransporter på vägar och järnvägar genom kommunerna medför risk för olyckor med katastrofala följder för människor och miljö.

I kommunerna finns Väneren och ett mindre antal sjöar och vattendrag samt ett antal badanläggningar där drunkning utgör en risk för liv och hälsa.

Utöver de olyckor som inträffar mer eller mindre frekvent finns de storskaliga olyckorna och kriserna. Dessa inträffar dock sällan men kan få omfattande konsekvenser för samhället när det sker.

Vi har identifierat fem situationer som bedöms kunna medföra allvarliga konsekvenser:

- Väderrelaterade händelser.
- Olyckor och andra händelser orsakade av sociala faktorer.
- Olyckor på väg eller järnväg med persontransporter.
- Olyckor med farligt godstransporter på väg eller järnväg.
- Bränder i större anläggningar och publika lokaler.

Objektrelaterade riskinventeringar genomförs kontinuerligt för att ge underlag för prioriteringar av förebyggande åtgärder. Analyserna bör i första hand genomföras på boenden för personer med nedsatt egen förmåga, koncentrerad trähusbebyggelse, transportleder såsom gator, vägar och plankorsningar med järnväg.

Se bilaga 4, Riskanalys.

Mål för verksamheten

Utgångspunkt från riskanalys, olycksstatistik och arbetsformer mellan förvaltningar har legat till grund för arbetet med skydd mot olyckor. Kommunerna har valt att prioritera följande områden.

Prioriterade områden

Den enskildes förmåga att förebygga och hantera oönskade händelser ska stärkas

Alla som bor, verkar eller vistas i kommunerna har ett ansvar att förebygga och kunna hantera oönskade händelser, samhällsstörningar och kriser. SMS ska bidra till att stötta den enskilde att på olika sätt kunna hantera och förebygga bränder, samhällsstörningar och andra oönskade händelser. Ju längre tid det tar innan samhället kan stötta den enskilde desto mer krävs att denne har en egen god förmåga att hantera den oönskade händelsen.

Medvetenhet om olycksrisker och förmåga att hantera olyckor och andra oönskade händelser ska stärkas genom bland annat rådgivning, information, utbildning och tillsyn. Att stärka den enskildes förmåga kommer att främja ett ökat likvärdigt skydd mot olyckor.

SMS ska vara en stark aktör i kommunernas säkerhetsarbete

Samverkan mellan SMS, andra förvaltningar i kommunerna, myndigheter, näringsliv och olika föreningar är en mycket viktig del i det förebyggande arbetet.

Kommunsamordningscentralen ska utvecklas till ett stöd och en servicefunktion för kommunerna Falköping, Tidaholm, Skara och Götene dygnet runt utmed hela hotskalan.

Falloyckor, suicid och trafikolyckor är de olyckor som årligen orsakar flest dödsfall och allvarliga skador och är områden som SMS inte är tydligt utpekade för att förebygga. Dessa oönskade händelser är mycket viktiga att förebygga. Räddningstjänsten är ofta involverad när oönskade händelser har inträffat och har stor erfarenhet och kunskap som är en viktig del i det förebyggande arbetet. Samverkan vid anlagda bränder, skolbränder, bränder och andra händelser i socialt utsatta områden är viktigt för att lyckas i det förebyggande arbetet.

SMS förmåga att hantera olyckor och andra oönskade händelser ska stärkas.

Detta ska ske genom dynamisk resurshantering*, utbildning, övning, utveckling av ledningsstöd och effektivare utrustning och arbetsmetoder. Genom att optimera våra räddningsinsatser kan olycksförlopp brytas snabbare och därigenom kommer konsekvenserna och kostnaderna för olyckorna att bli mindre. Samordning av samhällets resurser för att minska skadeverkningar av oönskade händelser, blir en allt viktigare del av SMS arbete.

Kommunernas förmåga att hantera kriser ska stärkas

Arbetet med krisberedskap är tvådelat. Varje förvaltning ansvarar för och driver sitt eget krisberedskapsarbete. En kommunövergripande samordningsfunktion för Falköping, Skara och Tidaholm finns inom SMS och fungerar som stöd och samordnar det kommungemensamma krisledningsarbetet såväl i planeringsprocessen som under pågående kris. SMS ska kontinuerligt bedriva ett grundläggande trygghets- och beredskapsarbete så att sannolikheten för samhällsstörningar minskas, konsekvenserna kan lindras och hanteringsförmågan öka. Gemensamma grunder för samverkan och ledning finns i syfte att öka förmågan att hantera samhällsstörningar och extraordinära händelser.

Brottsförebyggande arbete

SMS ska vara en drivande och samverkande part i kommunernas brottsförebyggande arbete. Det brottsförebyggande arbetet bygger på en samverkan mellan kommunala förvaltningar, polismyndigheten och andra aktörer. Detta arbete drivs genom de lokala brottsförebyggande råden. Att förebygga brott bidrar till att öka tryggheten i samhället och till att förhindra ”utanförskap”. Det brottsförebyggande arbetet är en viktig del i arbetet mot ett socialt hållbart samhälle. Förebyggande insatser för barn och unga ska prioriteras.

Brottsförebyggande arbete inkluderar även arbetet mot våldsbejakande extremism.

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för grupper, rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar den demokratiska samhällsordningen utan förespråkar våld för att

uppnå sitt ideologiska mål. SMS ska vara en drivande part i organisation, samordning, kunskapsutveckling och behovsanpassade åtgärder i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Antalet byggnadsbränder ska minska och de skador som de medför ska minska.

De flesta bränder i byggnader sker i bostäder, där också flest människor skadas eller omkommer. I våra kommuner finns en klar överrepresentation av dödsfall vid bränder utanför tätorterna. Att förebygga och hantera bränder är en viktig del av vårt uppdrag och vi strävar efter att utveckla våra tekniker och metoder. Kommunerna har en åldrande befolkning där fler och fler bor kvar i sina egna bostäder. Denna grupp kommer att bli allt viktigare att stödja i det förebyggande arbetet.

Säkerhetsmål

Utifrån prioriterade områden har följande säkerhetsmål satts upp för perioden 2018 -2019.

- Den enskildes kunskaper och färdigheter för att förhindra och hantera oönskade händelser ska stärkas genom bland annat rådgivning, information, utbildning och tillsyn med en särskild satsning för de som bor långt ifrån tätort med en brandstation.
- SMS ska arbeta för att andelen hushåll med fungerande brandvarnare och släckutrustning ska öka.
- Brandskyddet för grupper med särskilda behov ska stärkas.
- Kommunsamordningscentralen ska utvecklas för att kunna ge ett stöd och vara en servicefunktion dygnet runt utmed hela hotskalan för de fyra kommunerna.
- Tiden att nå de hjälpsökande ska vara minst 75% inom 10 minuter, 90 % inom 15 minuter och 95 % inom 20 minuter. Alla insatser med en insattid över 20 minuter ska analyseras.
- SMS förmåga vid omfattande olyckor ska utvecklas vad gäller ledning och samverkan.
- Kommunernas förmåga att hantera samhällsstörningar och extraordinära händelser ska öka genom att kunskap av gemensamma grunder för samverkan och ledning ska utvecklas.

Prestationsmål beslutas i den årliga verksamhetsplanen och antas av den gemensamma nämnden.

Uppföljning av mål

SMS har ansvaret att tillsammans med berörda förvaltningar i kommunerna se till att uppställda mål i handlingsprogrammet genomförs och följs upp under mandatperioden. Målen kommer att brytas ner i SMS årliga verksamhetsplan till prestationer som ska genomföras under året. Uppföljning sker halv- och helårsvis och redovisas i den gemensamma samhällsskyddsnämnden.

Förklaringar

I handlingsprogrammet och dess bilagor finns ett antal förkortningar. Nedan finns förklaring av dessa.

BRÅ	Lokalt brottsförebyggande råd
CSK	Central samverkans kurs
DRH	Dynamisk Resurshantering. DRH moderniserar utalarmeringen med ny teknik och ett nytt arbetssätt för att säkerställa att de optimala och snabbast möjliga räddningsresurserna larmas.
FSO	Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor
KSC	Kommunsamordningscentral
LBE	Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor
LEH	Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.
LSO	Lag (2003:778) om skydd mot olyckor
MSB	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
RCB	Räddningschef i beredskap
RSK	Regional samverkans kurs
RUB	Räddningstjänst utbildning för brandingenjörer
SBA	Systematiskt brandskyddsarbete enligt Räddningsverkets allmänna råd SRVFS 2004:3.
SCB	Statistiska Centralbyrån
SMO	Skydd mot olyckor
SMS	Samhällsskydd Mellersta Skaraborg
SRV	Statens räddningsverk

Bilaga 1

Operativ räddningstjänstsorganisation för Samhällsskydd mellersta Skaraborg (SMS).

Den operativa räddningstjänstsorganisationen för SMS ansvarar för räddningstjänstuppslag enligt lagen om skydd mot olyckor inom Falköping, Götene, Skara och Tidaholms kommuner.

I dessa kommuner finns det fem brandstationer med räddningspersonal som har en anspänningstid på mellan 90 sekunder och sju minuter. Nedanstående organisationskiss beskriver de olika räddningsstyrkorna på respektive brandstation.

Operativ förmåga

Resurser

Åskådliggörs enligt figuren nedan

Station	Räddningsstyrka	Funktion
SMS		Räddningschef i beredskap
Falköping		Stabsbrandmästare i KSC
SMS		Insatsledare i beredskap
Falköping	 	Styrkeledare + brandmän
Floby	 	Styrkeledare + brandmän
Götene	 	Styrkeledare + brandmän
Skara	 	Styrkeledare + brandmän
	    	Styrkeledare + brandmän
Tidaholm	 	Styrkeledare + brandmän

På varje brandstation finns minst ett släck/räddningsfordon. Utrustningen i övrigt är anpassad för respektive räddningsstyrkas uppdrag och ansvarsområden. Specialfordon för ledning, vattentransport, höjdlivräddning, terrängtransport och vattenlivräddning mm, placeras över ytan för bästa nytta vid varje enskilt tillfälle.

Larmning

SOS Alarm AB (SOS) utför utalarmering av räddningstjänstens styrkor enligt avtal. Efter mottagning av inkommande 112-samtal eller automatiskt brandlarm verkställer SOS ett förberedande larm. Vid ett förberedande larm larmas personalen på den närmast liggande stationen som då kan förbereda sig för utryckning. Under pågående intervju med den drabbade väljer SOS-operatören utifrån larmplan vad som skall larmas och verkställer utalarmeringen. Efter den initiala utlarmningen enligt larmplan tar stabsbrandmästaren över larmet och resurstilldelningen. Bedömningar och beslut om resurser som krävs utöver larmplan beslutas av stabsbrandmästaren som finns placerad i kommunsamordningscentralen (KSC). Stabsbrandmästaren har det normativa och strategiska ansvaret som följer med räddningschefsuppdraget inom hela SMS till det att RCB eller räddningschef tar över ansvaret.

Ledning

SMS har fem ledningsnivåer som kan aktiveras vid en räddningsinsats. Styrkeledare som leder enskild grupp med ett räddningsledarskap vid enkla och mindre insatser. Styrkeledare kan också leda delar av/sektorer i en större insats. Insatsledare leder medelstora och större insatser eller komplicerade insatser. Stabsbrandmästare är inledningsvis räddningsledare fram till att det finns lämplig person med räddningsledarkompetens på plats för en olyckshändelse som lett till en räddningsinsats. Stabsbrandmästarens och/eller insatsledarens ansvar kan tas över av Räddningschef i Beredskap (RCB). RCB har det normativa och strategiska ansvaret som följer med räddningschefsuppdraget inom hela SMS, fram till att räddningschef tar över detta ansvar. Därmed kan organisationen hantera de nedan angivna ledningsfunktionerna under alla tider på dygnet. Syftet med denna ledningsstruktur är att även kunna stödja andra förvaltningar inom de fyra kommunerna, vid kris eller andra oönskade händelser. I uppdraget ingår även annat akut stöd och hjälp med t.ex. överfallslarm, övervakning, mm.

Vid större eller flera pågående räddningsinsatser ansvarar RCB för att hantera räddningsinsatser, samt upprätthålla en beredskap för nya olyckor. Vid varje enskild räddningsinsats finns en utsedd räddningsledare, som ansvarar för insatsen och den räddningspersonal som deltar i insatsen. Beroende på räddningsinsatsens storlek och komplexitet samt beredskapsläget, kan en styrkeledare, insatsledare, stabsbrandmästare i KSC eller räddningschef i beredskap inneha rollen som räddningsledare. Antalet ledningsnivåer vid en insats beror på skadeplatsorganisationens storlek.

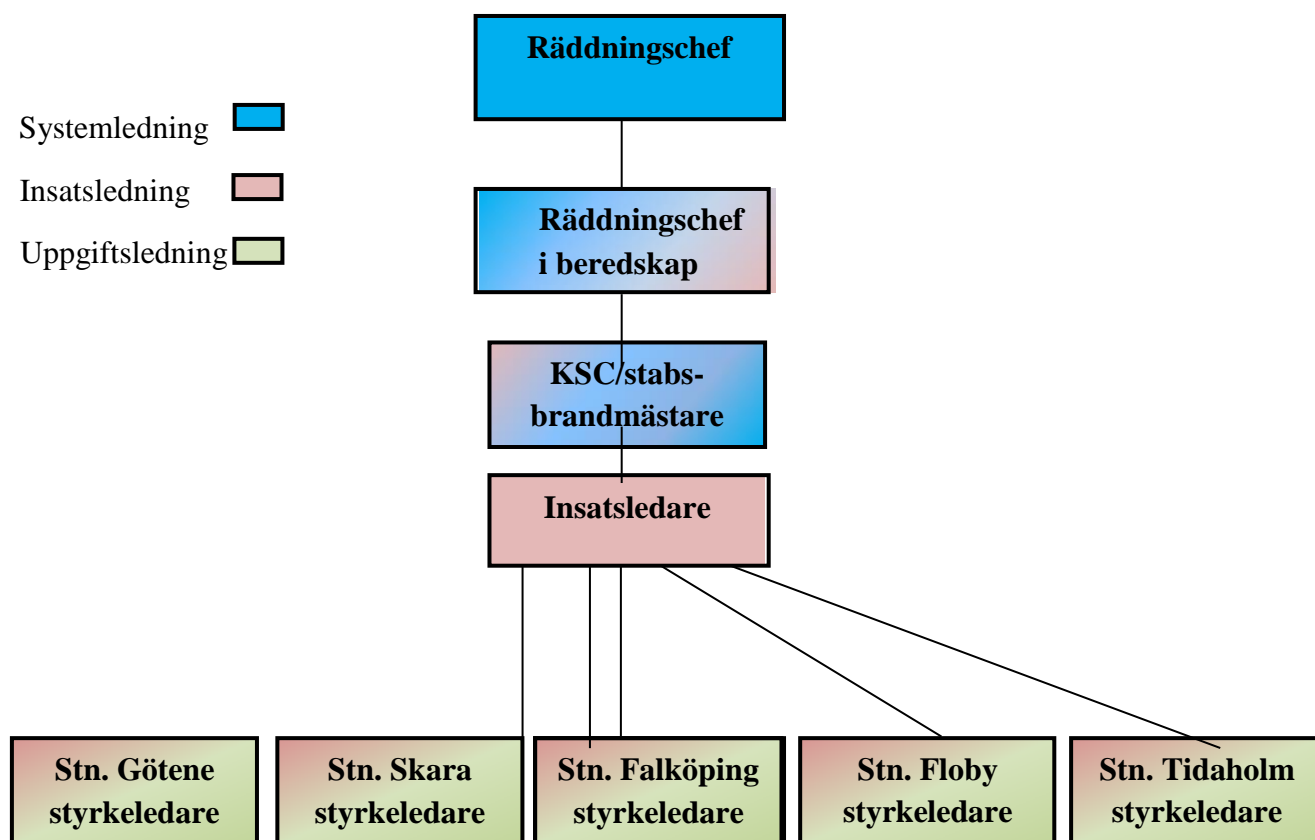
Parallellt med arbetet på en skadeplats har KSC, som dygnet runt är bemannad med en stabsbrandmästare, till uppgift att stödja räddningsledaren med bland annat kommunikation, samverkan och dokumentation. Stabsbrandmästaren hanterar även beredskapssituationen och eventuell omfördelning av kommunernas operativa resurser, fram till att RCB övertar detta ansvar.

Systemledning – Ser till så att det totala hjälpbehovet tillgodoses och värderar riskbilden. Balanserar pågående insatser mot behovet av beredskap över ytan. Stabsbrandmästare eller RCB ansvarar för systemledning.

Insatsledning – Tilldelar uppgifter till organisatoriska delar, t.ex. styrkeledare, sektorchef eller räddningsstyrka, samt ser till att hjälpbehovet tillgodoses vid den enskilda insatsen. Styrkeledare eller insatsledare ansvarar normalt för insatsledning. Undantagsvis kan insatsledning skötas av RCB vid större insatser eller vid flera pågående insatser som kräver insatsledning av insatsledare.

Uppgiftsledning – Genomför tilldelade uppgifter genom att vidta åtgärder så att delar av hjälpbehovet tillgodoses. Utsedd arbetsledare eller styrkeledare ansvarar oftast för uppgiftsledning.

Operativ ledningsstruktur SMS

Insatsförmåga för räddningsstyrkorna i Falköping, Götene, Skara och Tidaholms kommuner

Samhällsskydd mellersta Skaraborg skall ha utrustning och kompetens för att med angivna styrkor och angivna insatstider egenhändigt, tillsammans eller gemensamt med annan kommun kunna utföra följande insatser. Styrkorna omfattar var för sig en styrkeledare och två till fyra brandmän och är var för sig endast dimensionerade att hantera ett uppdrag åt gången. Räddningsinsats skall påbörjas inom godtagbar tid. Med godtagbar insatstid avses för tätorterna Falköping, Floby, Götene, Skara och Tidaholm 5 - 10 min. För tätorternas närområden 10–20 min och för övriga områden 20–30 min. Anspänningstiden för heltidsstyrkorna är 90 sekunder, deltidstyrkan i Götene, Skara och Tidaholm 5 minuter och för deltidstyrkan i Floby 7 minuter. Den styrka som är snabbast till olycksplatsen skall

Handlingsplan SMS 2018-2019, Bilaga 1

rutinmässigt larmas ut först. Kompletterande och förstärkande styrkor larmas från mest lämpade station med hänsyn taget till insatstid, kompetens, resurser och beredskapsläge.

Insatsförmåga som Samhällsskydd mellersta Skaraborg avser att skaffa sig.

Den operativa förmågan förstärks med fordon som är utrustat med klippustruktur, skärsläckarsystem och bemannas dagtid på vardagar. Resurserna kallad för offensiv enhet och ska operera i de fyra kommunerna Falköping-Tidaholm och Skara-Götene. Enheterna ska kunna utföra insats de första 10-15 minuterna, innan annan enhet hunnit fram. Enheterna kan också verka som komplement till den ordinarie styrkan.

Samverkande organisationer

Under räddningstjänstskedet kan operativ samverkan ske med många olika organisationer och myndigheter för att lösa uppdraget. I första hand handlar det om operativ samverkan med andra "blåljusorganisationer", så som angränsande räddningstjänster, regionens ambulansverksamhet och polisen samt med kommunala förvaltningar i de fyra medlemskommunerna. Vid större händelser eller sällanhändelser kan samverkan även ske med statliga myndigheter, så som Trafikverket, Försvaret, Transportstyrelsen, Sjöfartsverket och Luftfartsverket m.fl. samt med privata aktörer så som saneringsföretag, transportföretag, fastighetsägare och drabbade verksamhetsutövare m.fl.

Operativ förmåga

Tabellerna nedan beskriver den förmåga som respektive insatsstyrka på de fem brandstationerna förväntas ha. Bedömningar av resursbehovet på varje insats gör kontinuerligt under insatsen av stabsbrandmästare och/eller RCB. Beslut om samverkan med annan räddningstjänst fattas i första hand av RCB.

Förklaringar till tabellerna

- Stn 10: Station 10, Falköping
- Stn 12: Station 12, Floby
- Stn 15: Station 15, Tidaholm
- Stn 50: Station 50, Skara
- Stn 58: Station 58, Götene
- S: Insatsen skall klaras självständigt av styrkan från den enskilda stationen.
- S/F: Insatsen kan klaras efter förstärkning/samverkan mellan flera av SMS egna styrkor. Förstärkning beslutas av stabsbrandmästaren/RCB.
- A/K: Insatsen kan klaras efter förstärkning/samverkan med annan räddningstjänstsorganisation eller extern resurs.
- Le: Ledningsnivå: Nivå 1 Uppgiftsledning, Nivå 2 Insatsledning, Nivå 3 Systemledning.

Beskrivning av operativ förmåga

Skadehändelse	Stn.1 0	Stn.1 2	Stn.1 5	Stn.5 0	Stn.5 8	A/K	Le
Lägenhetsbrand Lägenhet < 8 vån. Som förutsätter livräddning via höjdfordon.	S/F	S/F	S/F	S/F	S/F		2-3
Lägenhetsbrand eller villabrand Rökdykning/livräddning	S	S/F	S	S	S		2
Brand i skolbyggnad* Avser större brand i skolbyggnad.	S/F	S/F	S/F	S/F	S/F		3
Brand i industribyggnad* Avser större brand i stora och medelstora industrier.	S/F	S/F	S/F	S/F	S/F		3
Brand i publika lokaler* Avser brand i lokal där många människor vistas.	S/F	S/F	S/F	S/F	S/F		3
Brand i vårdanläggning* Avser brand i sjukhus, äldreboende m.m.	S/F	S/F	S/F	S/F	S/F		3
Brand i kulturbyggnad* Avser brand i kulturbyggnader såsom kyrkor, museum, mm.	S/F	S/F	S/F	S/F	S/F		3

* Vid större eller långvariga insatser kan behov av samverkan med angränsande räddningstjänster behövas.

Handlingsplan SMS 2018-2019, Bilaga 1

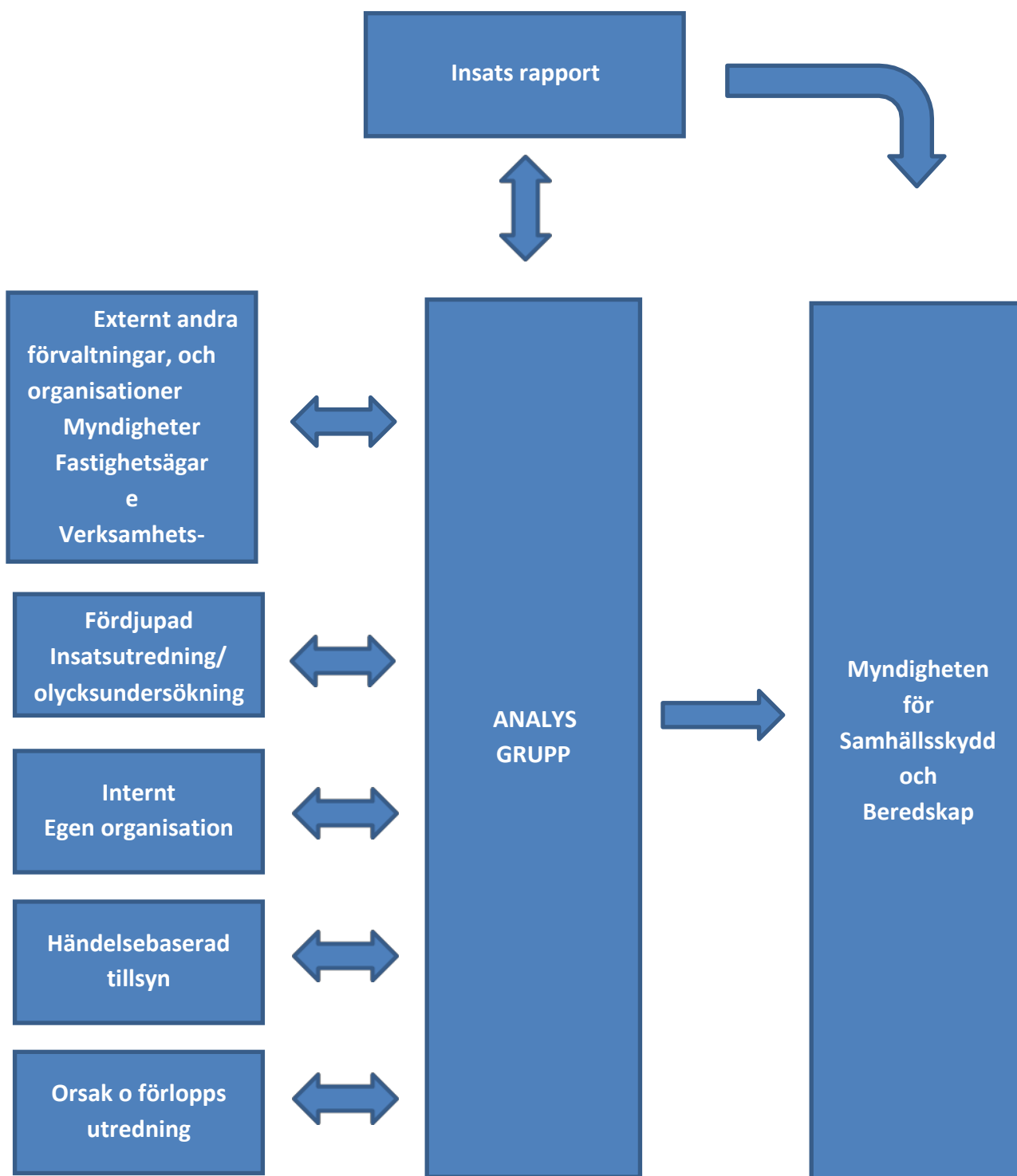
Avser haveri med militär eller civil luftfarkost.							
Skadehändelse	Stn.1 0	Stn12	Stn.1 5	Stn.5 0	Stn58	A/K	Le
Järnvägsolycka Avser tågurspårning eller kollision mellan tåg.	S/F	S/F		S/F	S/F	A/K	3
Järnvägsolycka Avser olycka mellan tåg och vägfordon eller person.	S	S/F		S	S	A/K	2-3
Drunkningsolycka Avser drunkningsolycka i exempelvis sjö eller å.	S	S/F	S	S	S		2
Utsläpp farligt ämne, mindre Avser olja eller kemikalieutsläpp i mindre omfattning på land eller i vatten.	S	S/F	S	S	S		2
Utsläpp farligt ämne, större Avser olja eller kemikalieutsläpp i större omfattning på land eller i vatten, som kräver insats enligt kemsamverkan med omfattande saneringsåtgärder.	S/F	S/F	S/F	S/F	S/F	A/K	2-3
Utsläpp olja i statligt vatten, större mängd Avser olja i större omfattning i Vänern, som kräver större insats med omfattande saneringsåtgärder.					S/F	A/K	3
Höghöjdsräddning Avser räddning av person på hög höjd där särskild kompetens och utrustning krävs	S	S/F	S/F	S	S/F		2-3

Efterföljande åtgärder

Analys av insatser görs av utsedd analysgrupp veckovis för erfarenhetsåterföring. Till grund för analyserna är dokumentation samt foton från händelserapporten. Analysgruppens resultat från utvärdering av insats informeras vidare internt/externt till berörda parter.

Olycks- och insatsutredningarna skall vara ett underlag för såväl planeringen av kommunernas förebyggande arbete som för planeringen av räddningsinsatser. I stort kan utredningarna delas in i tre huvudbeståndsdelar. Orsaksutredning, förloppsutredning och insatsutredning. Resultatet av utredningarna kommuniceras till berörda förvaltningar, organisationer och myndigheter som statistik eller rapporter. Resultatet återförs i den egna organisationen i syfte att vara en lärande organisation.

Flödesschema insats- och olycksutredningar

Bilaga 2

SMS förebyggande organisation

Avdelningen ansvarar dels för det mer traditionella lagstyrda arbetet med myndighetsutövning enligt lagstiftningarna LSO och LBE och dels för samhällsskyddsuppdraget att stödja både den enskilde och kommunernas förvaltningar i det olycksförebyggande arbetet. På avdelningen finns även ett operativt ansvar i Kommunledningscentralen (KSC).

Resurser som är direkt knutna till avdelningen är avdelningschef som ansvarar för det totala arbetet på avdelningen. Respektive enhet leds av en enhetschef. Till enhet stöd och utveckling finns två brandmästartjänster som jobbar dagtid. Dessa ansvarar bland annat för utbildningsplanering, planering av information till allmänheten, teknikfrågor och olycksutredningar. I kommunsamordningscentralen finns fem stabsbrandmästartjänster som jobbar i skift. En tjänst finns också för äldresäkerhetsservice. Till enhet myndighet finns två tjänster som brandinspektör och dessa jobbar främst med tillsyn och tillståndsärenden enligt LSO och LBE. För genomförande av utbildningar till kommunernas förvaltningar och skolungdomar används personal från den operativa enheten som också arbetar med andra förebyggande frågor som information till allmänheten och hembesök i bostadsområden.

Stöd- och utvecklingsenheten

Stöd- och utvecklingsenheten är den del av SMS vars uppgift är att tillsammans med övriga kommunala förvaltningar och inom den egna organisationen stödja och utveckla arbetet med samhällsskyddsfrågor.

Arbetet skall i möjligaste mån arbeta proaktivt med samhällsskyddsfrågor och social hållbarhet. Prioriterade områden är olycksförebyggande arbete och stöd till den enskilde för att stärka förmågan och kunna göra en insats vid brand eller olycksfall (information, utbildning, äldresäkerhet). Internt inom SMS administreras och genomförs arbetet i nära samarbete med enhet beredskap. I samverkan med övriga kommunala förvaltningar sker mycket av enhetens arbete i olika nätverk. Enheten har också ett nära samarbete med säkerhetssamordnarna inom samverkanskommunerna.

KSC är navet i verksamheten och dess främsta uppgift är att tillhandahålla en samlad lägesbild och genom ett aktörsgemensamt språk med förståelse för våra samverkanspartners behov ansvara för informationsdelning inom samverkanskommunerna.

På uppdrag av räddningschefen har KSC ett räddningsledaransvar vid uppstart av räddningsinsats samt systemledningsansvar enligt ram. KSC har till uppdrag att i ett tidigt skede av en allvarlig händelse informera respektive krisledningsorganisation.

KSC ska utveckla sitt ansvarsområde tillsammans med samverkanskommunerna för att kunna ge bättre service till medborgarna, vara en stödfunktion vid ensamarbete genom positionering och direktkontakt.

Handlingsplan SMS 2018-2019, Bilaga 2

I samverkan med andra aktörer ska KSC verka för socialhållbarhet och en ökad trygghetskänsla hos medborgarna (BRÅ, ungdomsbrandkåren Backdraft, socialtjänst, uppsökande verksamhet), arbeta med suicidprevention och stödja personer med begränsad egenförmåga (äldresäkerhet, hemtjänst).

Enhet myndighetsutövning

Tillsyn av brandskyddet görs enligt 5 kap 1 § lagen om skydd mot olyckor. Tillsynen ska innefatta kontroll av att brandskyddet håller en skälig nivå enligt 2 kap 2 § och 4 § lagen om skydd mot olyckor.

För den årliga planeringen av tillsynsverksamheten enligt lagen om skydd mot olyckor, 2 kap 2 och 4 § skall en verksamhetsplan utarbetas. I verksamhetsplanen skall framgå vilka objekt som skall omfattas av tillsyn enligt 5 kap ”Lag om skydd mot olyckor ” och tillsyn enligt ”Lagen om brandfarliga och explosiva varor”.

I planen skall också tillsyn över utrustning för livräddning vid annan olycka än brand beskrivas samt övriga förebyggande aktiviteter såsom utbildning, information, rådgivning m.m. anges.

Länsstyrelsen beslutar efter samråd med SMS och miljömyndigheterna vilka objekt som skall omfattas av bestämmelserna i 2 kap 4§ LSO.

Förteckning över objekt som omfattas av tillsyn finns i verksamhetsprogrammet Daedalos.

Tillstånd brandfarliga och explosiva varor

SMS är utsedd att vara tillståndsmyndighet enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor, LBE (SFS 2010:1011) och motsvarande förordning (SFS 2010:1075).

Delegationer

Nämnden för Samhällskydd mellersta Skaraborg har till tjänstemän för den förebyggande verksamheten delegerat följande uppgifter:

- Utfärda föreläggande och förbud i tillsynsärenden enligt 5 kap. 2 § andra stycket, LSO.
- Besluta om kontroll från brandskyddssynpunkt i särskilda fall. FSO 3 kap. 1 §
- Utfärda föreläggande och förbud enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor.
- Meddela dispens och tillstånd till egenotning enligt LSO 3 kap. 4 §.
- Meddela undantag från beslut om eldningsförbud utomhus.

Rengöring och kontroll av brandskyddet

Enligt 3 kap 4 § i lagen om skydd mot olyckor ska kommunen i brandförebyggande syfte ansvara för att rengöring (sotning) sker. Kommunen ska även ansvara för att brandskyddskontroll utförs.

Nämnden för Samhällskydd mellersta Skaraborg har avtal med tre entreprenörer. I avtalen och i särskild arbetsordning regleras bland annat hur rengöring och brandskyddskontroll skall utföras samt vilken kompetens på personalen som krävs.

Handlingsplan SMS 2018-2019, Bilaga 2

Entreprenörerna utför rengöring och brandskyddskontroll inom respektive kommun enligt gällande föreskrifter i lag och förordning om skydd mot olyckor och andra av myndigheter utfärdade bestämmelser som har tillämpning på sotningsverksamheten.

Nämnden för Samhällskydd mellersta Skaraborg är den beslutande myndigheten i kommunerna för fastställande av sotningsfrister. Beslut om frister följer MSB:s föreskrift 2014:6.

Taxa för sotning och brandskyddskontroll fastställs genom beslut i kommunfullmäktige.

Brandskyddskontrollen följer MSB:s föreskrift 2014:6

Dispens för egenrengöring medges efter prövning till den enskilda fastighetsägaren eller någon i dennes familj som är bosatt på fastigheten.

Medgivande för egenrengöring beviljas enligt särskild delegation.

Eldning utomhus

Nämnden för Samhällskydd Mellersta Skaraborg har beslutat att eldningsförbud råder vid brandriskprognos 4 eller 5. Medgivande av dispens från förbudet om eldning utomhus ges av räddningschef, räddningschef i beredskap eller inre befäl. (Förordningen om skydd mot olyckor, 2 kap.7§)

Bilaga 3, Kompetens

Samhällsskyddsförvaltningens personal ska ha den kompetens som krävs för att utföra det uppdrag förvaltningen har tilldelats från de fyra kommunerna. Nedan beskrivs de formella krav som gäller för att inneha vissa befattningar. Vissa krav är lagstadgade och andra krav är målsättningar för att klara uppdraget.

Kompetens på förvaltningsledningen

Förvaltningschef

Förvaltningschef ska ha lämplig utbildning och bakgrund för att kunna utveckla förvaltningen. Om förvaltningschefen ska ingå som RCB i den operativa organisationen ska kravet för RCB uppfyllas.

Avdelningschefer

Avdelningschef för förebyggande avdelningen

Avdelningschefen för den förebyggande verksamheten ska inneha brandingenjörsexamen kompletterad med examen från påbyggnadsutbildning för brandingenjörer i kommunal tjänst, RUB. Chefen bör ha god erfarenhet från olycksförebyggande arbete och myndighetsutövning.

Räddningschef, avdelningschef för räddningstjänstavdelningen

Räddningschefen ska inneha brandingenjörsexamen kompletterad med examen från påbyggnadsutbildning för brandingenjörer i kommunal tjänst, RUB. Räddningschefen bör ha god erfarenhet från operativ räddningstjänst. Räddningschefen ska uppfylla de formella krav som lagen om skydd mot olyckor kräver och innehar också de formella uppgifter som lagen beskriver.

Enhetschefer

Enhetschef myndighetsutövning

Enhetschefen för myndighetsutövningen bör inneha brandingenjörsexamen kompletterad med examen från påbyggnadsutbildning för brandingenjörer i kommunal tjänst, RUB. Chefen bör ha god erfarenhet från olycksförebyggande arbete och myndighetsutövning.

Enhetschef stöd och utveckling

Enhetschefen för stöd och utveckling ska inneha lägst examen från räddningsledare B eller motsvarande äldre utbildning, kompletterad med regional samverkanskurs (RSK). Chefen bör ha god erfarenhet från operativ räddningstjänst och erfarenhet från olycksförebyggande arbete.

Enhetschef beredskap

Enhetschefen för beredskap ska inneha lägst examen från räddningsledare B eller motsvarande äldre utbildning, kompletterad med regional samverkanskurs (RSK). Chefen bör ha god erfarenhet från operativ räddningstjänst och erfarenhet från olycksförebyggande arbete.

Enhetschef teknik och drift

Enhetschefen för drift bör inneha lägst examen från räddningsledare B eller motsvarande äldre utbildning, kompletterad med regional samverkanskurs (RSK). Chefen bör ha god erfarenhet från operativ räddningstjänst och erfarenhet från olycksförebyggande arbete.

Administrativ personal och säkerhetssamordnare

Administrativ personal och säkerhetssamordnare ska ha lämplig utbildning och erfarenhet för att klara sitt uppdrag.

Kompetens på förebyggandeavdelningen

Tillsynsförrättare:

- Den som skall utöva tillsyn enligt SFS 2003: 378 kap. 5 skall ha genomgått lägst MSB eller SRV utbildning i tillsyn och olycksförebyggande kurs A alt. kurs A och B.
- Tidigare utbildning i förebyggande 1 och 2 vid SRV Räddningsskolor.
- I vissa fall kan personer utan ovan nämnda kompetens, efter genomförd internutbildning, genomföra tillsyn (får dock inte meddela förelägganden eller förbud). I sådana fall är tillsynen riktad mot ett specifikt objekts typ och ett visst tema. Undantag från ovan kan också ske i enstaka fall utifrån en bedömning av tillsynsobjektets komplexitet och personens kompetens. Prövning i det enskilda fallet görs av chefen för den förebyggande avdelningen eller chefen för myndighetsenheten.

Kompetens på räddningstjänstavdelningen

Nedan redovisas den kompetens som räddningstjänstavdelningens operativa personal ska ha för det operativa uppdraget. För att kunna agera som Räddningsledare på en insats krävs lägst Räddningsledare kurs A.

Befattning	Kompetenskrav
Räddningschef i beredskap (RCB)	Brandingenjör med RUB eller räddningsledare B med tillsynskurs A eller motsvarande äldre utbildning. RCB bör också ha genomfört regional samverkanskurs (RSK) i länsstyrelsens regi eller central samverkanskurs (CSK) i MSB:s regi. RCB bör ingå i förvaltningens chefsgrupp.
Stabsbrandmästare i KSC*	Lägst Räddningsledare kurs B eller motsvarande äldre utbildning. Stabsbrandmästare bör också ha genomfört tillsynskurs A och RSK.
Insatsledare (IL)	Lägst Räddningsledare kurs B eller motsvarande äldre utbildning. IL bör också ha genomfört tillsynskurs A och RSK.
Styrkeledare (SL)	Lägst Räddningsledare kurs A eller motsvarande äldre utbildning. SL bör också ha genomfört tillsynskurs A.
Styrkeledare (SL), RIB och vikarierande	Lägst Räddningsledare kurs A eller motsvarande äldre utbildning.
Brandmän	Lägst Räddningsinsats eller motsvarande äldre utbildning. Målsättningen är att rekrytera brandmän med Skydd mot Olyckor (SMO) utbildning.
Brandmän, RIB	Lägst Räddningsinsats eller motsvarande äldre utbildning.

* Stabsbrandmästare tillhör organisationsmässigt förebyggandeavdelningen men för sitt operativa uppdrag krävs ovanstående kompetens.

Bilaga 4, Riskanalys

Analys av bakgrundsfaktorer, olyckor och risker i Falköping, Götene, Skara och Tidaholms kommuner

Underlag för handlingsprogram 2018-2019

Innehållsförteckning

<i>Inledning</i>	2
Syfte	2
Mål	2
Avgränsningar	2
<i>Bakgrunds faktorer</i>	2
Falköping	2
Götene	3
Skara	3
Tidaholm	4
<i>Insatsstatistik under 10 år</i>	5
Jämförelse kommungrupp	6
Brand i byggnad	9
Brand i bostad	10
Startutrymme	11
Brandorsak	12
Startföremål	13
Dödsbränder	14
Trafikolyckor	15
Dödsolyckor	16
Sammanfattning av insatsstatistik	16
<i>Risker i kommunerna</i>	17
Farlig verksamhet	17
Större industrier	17
Kommunikationsolyckor	17
Brand	18
Naturolyckor	18
Vindkraft	19
Kulturhistoriska byggnader	19
Sociala risker	19
Vårdanläggningar	19
Logistik Center Skaraborg	20
Insatsanalys	20
Slutsatser	20

Inledning

Syfte

I lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) anges bland annat att en kommun ska ha handlingsprogram för den förebyggande och operativa verksamheten samt att man ska ange de risker som finns i kommunen. En riskinventering med påföljande riskanalys är förutsättning för att kommunen ska kunna planera för hur säkerhetsarbetet ska ordnas. Nulägesbeskrivning och riskanalysen är framtagen för att ge ett underlag för det kommunala handlingsprogrammet enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO) för perioden 2018-2019.

Mål

Underlaget ska ligga till grund för de mål och prioriteringar som Samhällsskydd Mellersta Skaraborgs (SMS) operativa och förebyggande verksamhet har under kommande tvåårsperiod.

Avgränsningar

Nulägesbeskrivningen och riskanalysen behandlar inte SMS organisation och förmåga, denna beskrivs i det kommunala handlingsprogrammet enligt LSO. Riskanalysen fokuserar på konsekvenser för liv, hälsa och egendom. Riskanalysmetoden är endast översiktlig och bygger inte på några djupanalyser utan är bedömningar med hjälp av insatsstatistik, statistik från MSB och SCB. Denna riskanalys är en uppdatering av de två analyser som gjordes av Räddningstjänsten Falköping – Tidaholm och Räddningstjänsten Skara – Götene inför respektive organisations handlingsprogram 2016 - 2019.

Bakgrunds faktorer

I kommunerna bor (2016) 77881 personer varav 32777 personer i Falköping, 13344 i Götene, 18974 i Skara och 12786 i Tidaholm. Falköping har 10 tätorter, Götene har 4 tätorter, Skara har 5 tätorter och Tidaholm har 3 tätorter med mer än 200 personer. Cirka 71 procent av befolkning bor i någon av dessa tätorter.

Genomsnittsåldern ökar i kommunerna liksom i övriga landet men kommunerna har en större andel personer över 65 år än riket som helhet. En åldrande befolkning medför en ökad risk för olika olyckor.

Falköping

Till Falköpings kommun hör ett antal små tätorter; Stenstorp, Floby, Kinnarp, Åsarp, Vartofta, Torbjörntorp, Gudhem, Odensberg och Kättilstorp. Falköping är en jordbruksbyggd med många lantbruk med några större djurbesättningar. I kommunen finns två av Sveriges största kisttillverkare, Fredahls och Fonus. Dessa tillsammans står för mer än 70 % av tillverkningen av kistor i Sverige. I kommunen finns två stora möbeltillverkare, Kinnarps och

Gyllensvaans möbler, samt ett stort mejeri. Volvo har tillverkning av bilkomponenter i Floby. För övrigt är näringslivet varierat med medelstora och mindre företag. Det finns en mindre flygplats som idag nästan enbart används av privatflyg och segelflyg. På Ålleberg finns en mindre gräs bana som fungerar som landningsbana och där ligger ett segelflygscenter.

Falköping är en rekreationsstad. Hornborgasjön ligger delvis i kommunen, ett antal fågelskådare kommer varje år. På Mösseberg finns ett alpint center och längdskidspår på vintern, dessa används som motionsspår under övrig tid av året.

I kommunen finns ett antal kulturhistoriska byggnader, bland annat ett stort antal kyrkor, Mössebergs kurort, Rantens järnvägshotell och gammal träbebyggelse i centrum.

Västra stambanan korsar kommunen och Jönköpingsbanan ansluter till västra stambanan i Falköpings tätort. Kommunen korsas av flera riksvägar. Dessa kommunikationsleder medför risker av olika slag.

Götene

Till Götene kommun hör ett antal små tätorter; Hällekis, Källby och Lundsbrunn. Götene är en jordbruksbygd, vilket präglar näringslivet. Livsmedelsindustrin är framträdande vilket medför en koncentration av organisationer och serviceföretag som står jordbruk och livsmedelsproduktion nära. Plastindustri, transportnäring, byggföretag och turism är andra viktiga näringsgrenar.

Kinneulleområdet bjuder på naturupplevelser i form av campingplatser, bad och gästhamnar utmed Vänerns kuststräcka. På Kinneulle finns både sommar- och vinteraktiviteter. Där finns spår för längdskidåkning, leder för vandring och leder för cykling.

Vänern ligger delvis i Götene kommun vilket innebär risker. Översvämning, drunkning, båtolyckor samt olyckor på is är en del av kommunens riskbild. I kommunen finns en hamn i Hällekis som tar emot kommersiell trafik.

E 20 passerar förbi Götene med stora trafikvolym, delar av sträckan har byggts om till motorväg vilket har minskat antalet allvarliga olyckor.

Skara

Till Skara kommun hör ett antal små tätorter; Varnhem, Ardala, Axvall och Eggby. Skara är en jordbruksbygd, vilket präglar näringslivet. Livsmedelsindustrin är framträdande vilket medför en koncentration av organisationer och serviceföretag som står jordbruk och livsmedelsproduktion nära. Plastindustri, musikindustri, transportnäring, handel, postorderföretag, och turism är andra viktiga näringsgrenar.

Skara har varit lärodomsstad sedan medeltiden. I dag finns lantbruksuniversitet, scenskola, utbildningar inom musikbranschen, naturbruksgymnasium samt utbildningar inom hästsport.

Skara är även en nöjes- och rekreationsstad. Vallebygden och Hornborgasjön erbjuder naturupplevelser. Petersburg är ett friluftsområde strax utanför centralorten. I Skara finns ett

Handlingsplan SMS 2018-2019, Bilaga 4

antal samlingslokaler och andra anläggningar som årligen besöks av många människor t ex Axevalla travbana, Skara Sommarland, Badhuset, Klosterkyrkan i Varnhem samt Domkyrkan i Skara.

E20 passerar Skara där stora delar byggts om till mötesfri väg vilket har påverkat antalet allvarliga olyckor.

Trots att Skara kommun är en liten kommun har den en storstadsprägel såtillvida att de flesta av storstadens risker finns representerade i kommunen fast i mindre skala, det vill säga med färre antal objekt av varje slag.

Tidaholm

Till Tidaholms kommun hör ett antal små tätorter; Ekedalen och Madängsholm. Tidaholm är en gammal bruksort med en typisk landsbygd med jord- och skogsbruk. I kommunen finns Europas enda tillverkare av tändstickor, Swedish Match, företaget har på senare år i väsentlig grad minskat sin användning av farliga kemikalier. Nobia, tidigare Marbodalen, har tillverkning i Tidaholm. I övrigt är det främst mindre och medelstora företag.

I utkanten av tätorten är Tidaholmsanstalten belägen som är en av de högst säkerhetsklassade anstalterna i Sverige.

Hökensås skogområde som sträcker sig över flera kommuner är ett känt rekreationsområde. I området finns ett flertal mindre sjöar som är populära för sportfiske. Ett stort antal sommarstugor finns i området samt två campingplatser.

I Tidaholm finns ett antal kulturhistoriskt viktiga byggnader, träbebyggelse i centrum samt ett antal gamla kyrkor bland annat Kungslena och Vättak.

Riksväg 26 är den enda större transportleden som korsar kommunen. Genom kommunen och tätorten rinner ån Tidån samt den mindre ån Vamman som vid höga flöden kan innebära betydande översvämningsrisk i tätorten.

Insatsstatistik under 10 år

Det totala antalet insatser har ökat något under en tioårsperiod. ”Automatlarm ej brand” står för den största ökningen vilket kan förklaras med att antalet objekt också har ökat under perioden.

Falköping – Tidaholm

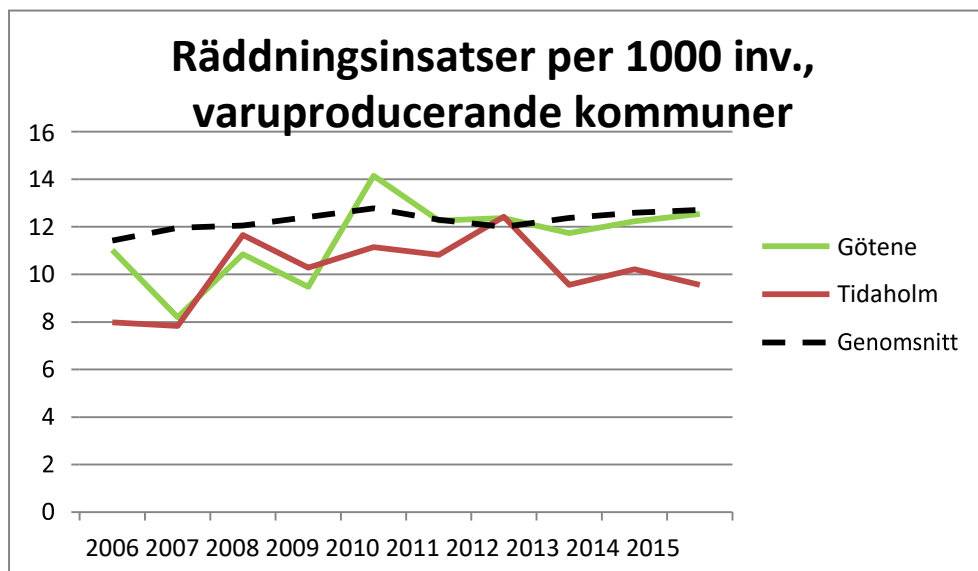
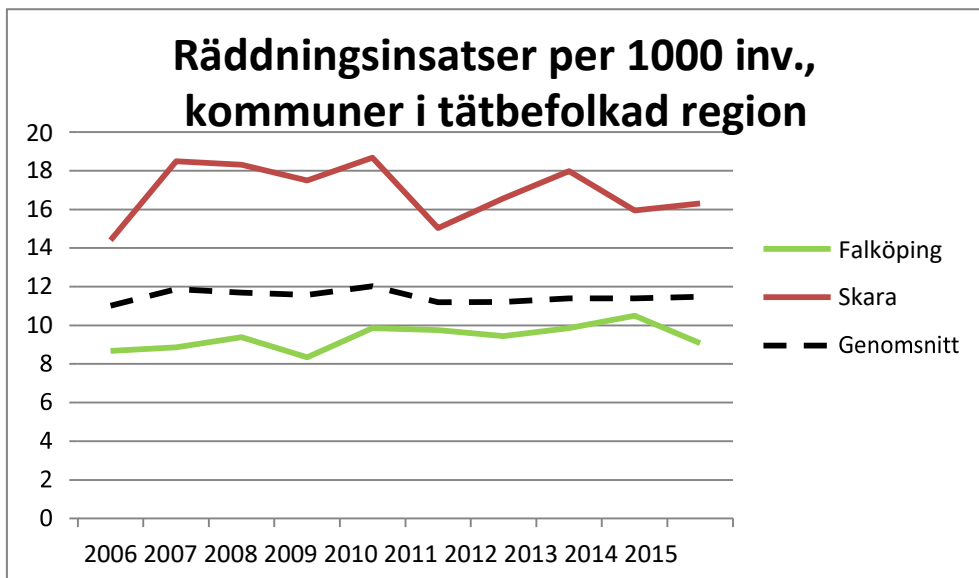
Antal insatser	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Brand i byggnad	51	49	62	46	44	50	53	54	44	37
Brand ej i byggnad	57	39	73	49	41	45	48	52	42	49
Trafikolycka	67	86	77	75	100	76	86	89	82	104
Utsläpp av farligt ämne	10	16	4	9	5	16	16	10	12	10
Drunkning/-tillbud									1	
Nödställd person	4	4	3	3	9	10	11	5	11	12
Nödställt djur	5		3	3	2	5	2	6	6	4
Stormskada	1	7	8	2	1	1	2			3
Annat ras					1	2				
Översvämning av vattendrag	3		1		3	1			2	
Annan vattenskada	4	7	2	5	13	8	5	3	4	
Vattenskada										
Annan	1	1	8	2	1	2	6	3	2	2
Automatlarm ej brand/gas	130	130	169	165	188	190	187	182	210	156
Förmodad brand	33	32	28	28	35	37	36	25	47	29
Falsklarm brand	4		1	3		2	1	3	1	
Förmodad räddning	3	3	3	2	5	1	4	3	5	12
Falsklarm räddning		1	1		1			1		
Totaler	373	375	443	392	449	446	457	436	469	418

Skara – Götene

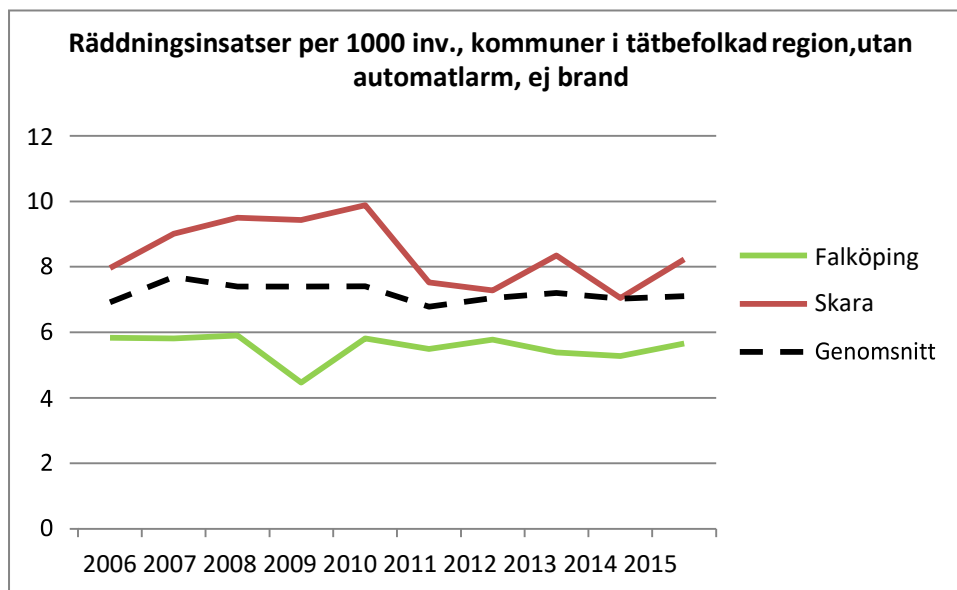
Antal insatser	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Brand i byggnad	31	27	69	52	52	44	52	58	47	35
Brand ej i byggnad	50	50	48	49	45	43	31	36	44	42
Trafikolycka	79	71	63	99	104	82	80	83	79	105
Utsläpp av farligt ämne	3	4	4	7	6	3	7	7	8	7
Drunkning/-tillbud	1	1	1		2			1	2	
Nödställd person	4	2	1	4	4	5	8	4	1	3
Nödställt djur	2	5	5	2	3	1	4	3	1	4
Stormskada		8	9	1	1	3	1		2	5
Annat ras				1				1		
Översvämning av vattendrag	2					3	5			
Annan vattenskada	15	12	7	6	14	5	9	6	2	2
Vattenskada										
Annan	37	36	25	20	30	20	15	6	9	14
Automatlarm ej brand/gas	171	219	227	198	251	209	237	259	237	236
Förmodad brand	8	10	16	7	13	14	11	14	21	13
Falsklarm brand	1	2	2	1	2					1
Förmodad räddning	1		2	1	3	2	2	2	2	1
Falsklarm räddning	2		1				1	1		
Totaler	407	447	480	448	530	434	463	481	455	468

Jämförelse kommungrupp

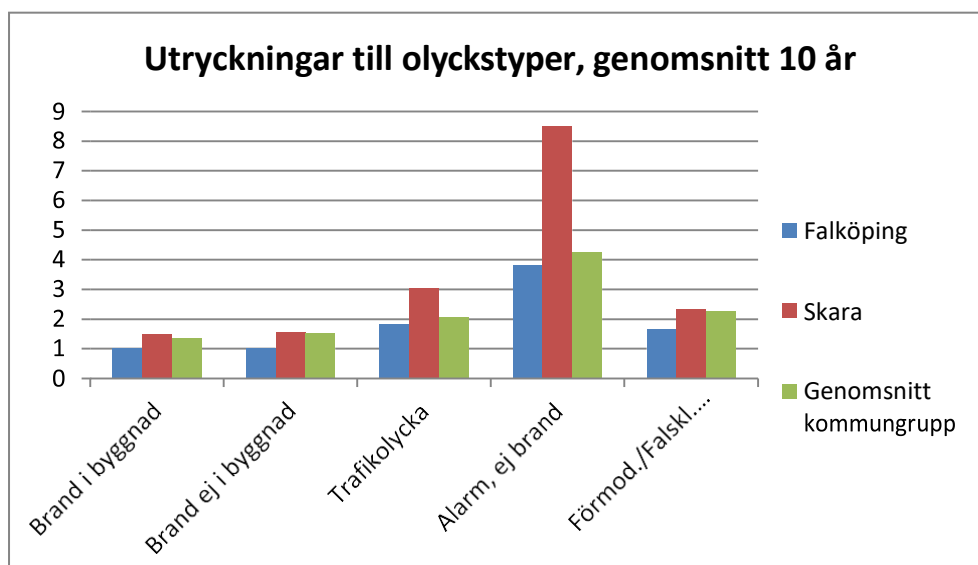
För att kunna tillförsäkra ett likvärdigt skydd mot olyckor är en jämförelse gjord med andra jämförbara kommuner. Falköping och Skara tillhör gruppen kommuner i tätbefolkad region och Götene och Tidaholm tillhör gruppen varuproducerande. Skara är den kommun som vid en första jämförelse har betydligt fler räddningsinsatser per 1000 invånare än genomsnittet för kommungruppen. Falköping, Götene och Tidaholm ligger under snittet i sina kommungrupper.

Skara har för sin storlek ett högt antal automatlarmsobjekt men även om man tar bort automatlarm ej brand ligger man över antalet räddningsinsatser per 1000 invånare.

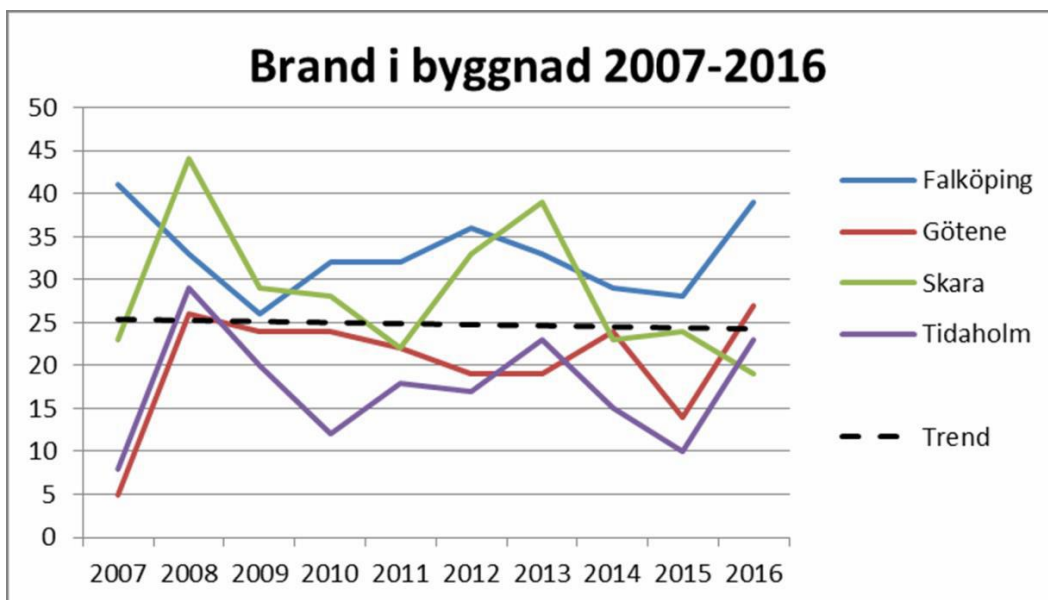
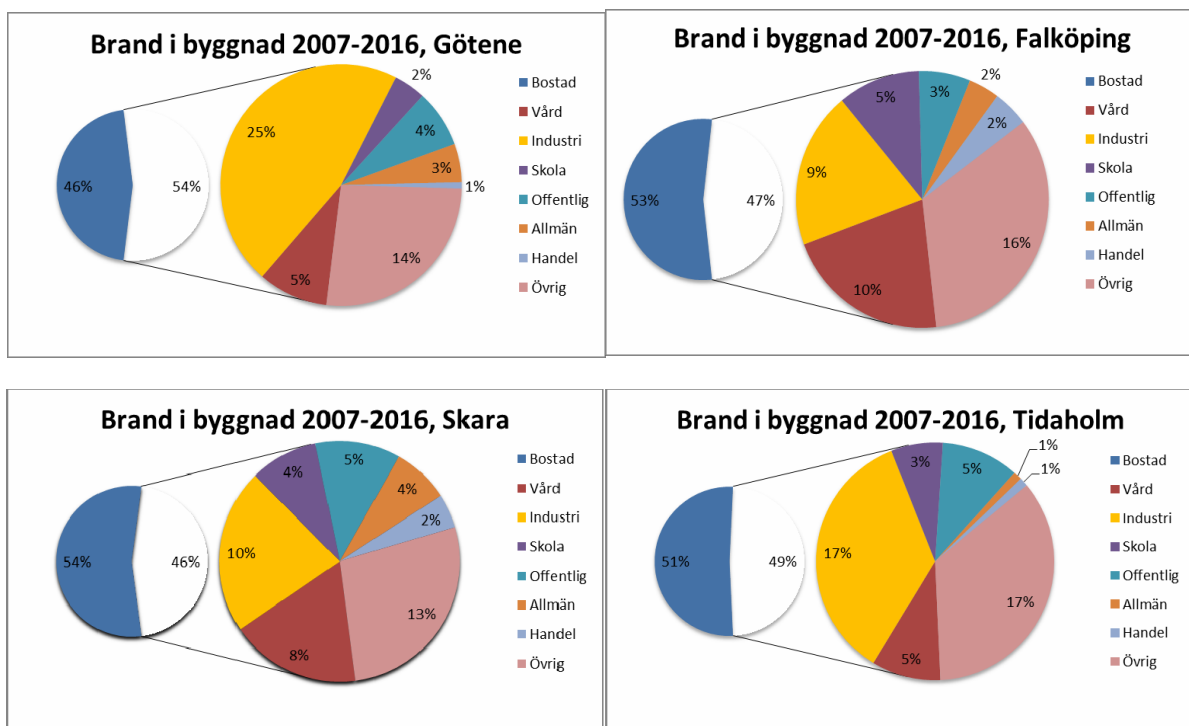

Förutom automatlarm, ej brand ligger Skara högt när det gäller antal trafikolyckor. Detta kan till stor del förklaras med att E20 passerar i utkanten av tätorten. Även antalet brand i byggnad ligger Skara något över genomsnittet. Brand i bostad är den klart dominerande byggnadsbranden och det är där dödsbränderna sker, djupare analys görs därför för alla fyra kommuner.

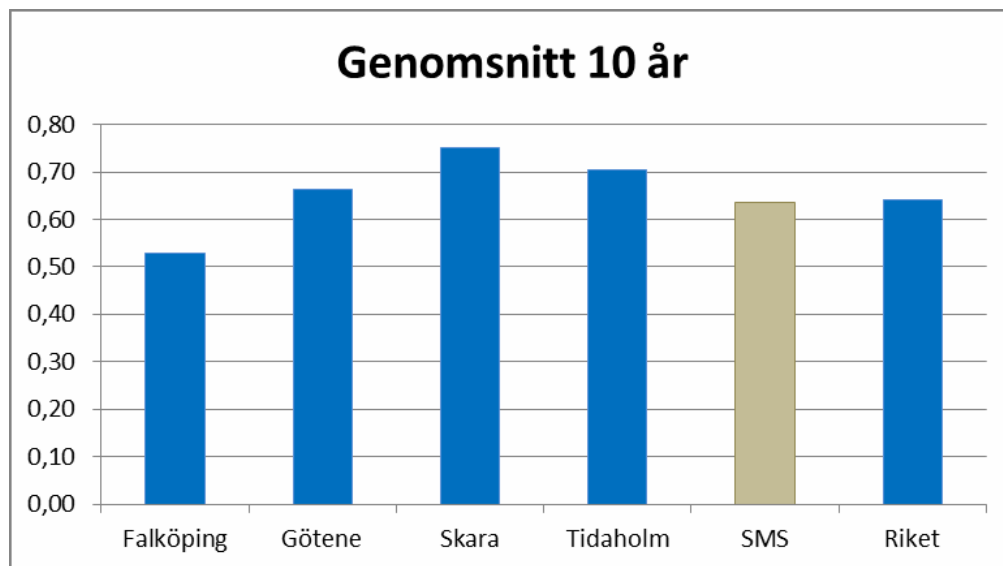
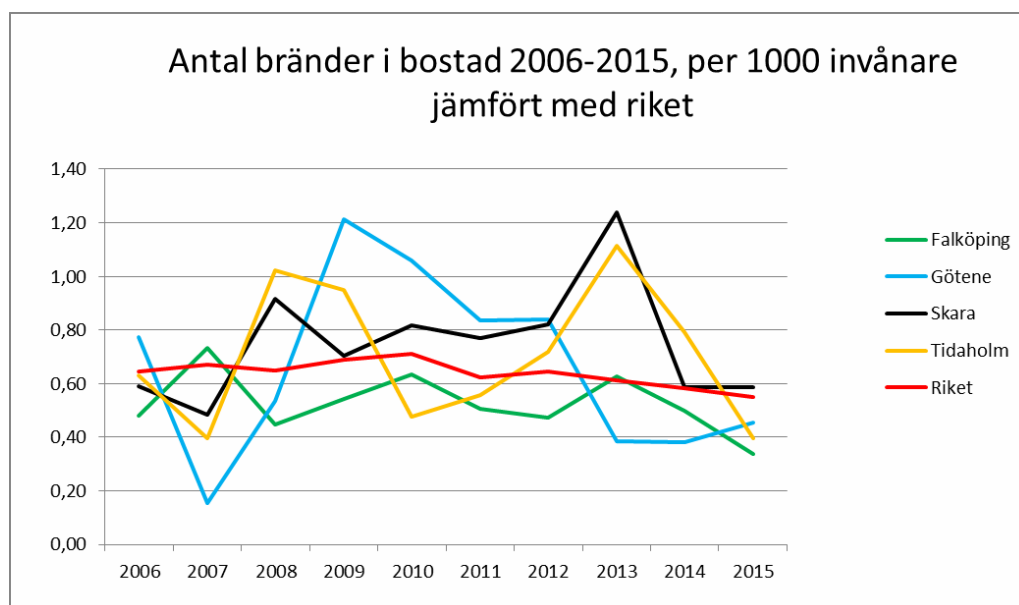
Brand i byggnad

Antalet brand i byggnad har under den senaste tioårsperioden i stort sett varit konstant, klart dominerande är brand i bostad som står för drygt 50 % av alla byggnadsbränder.

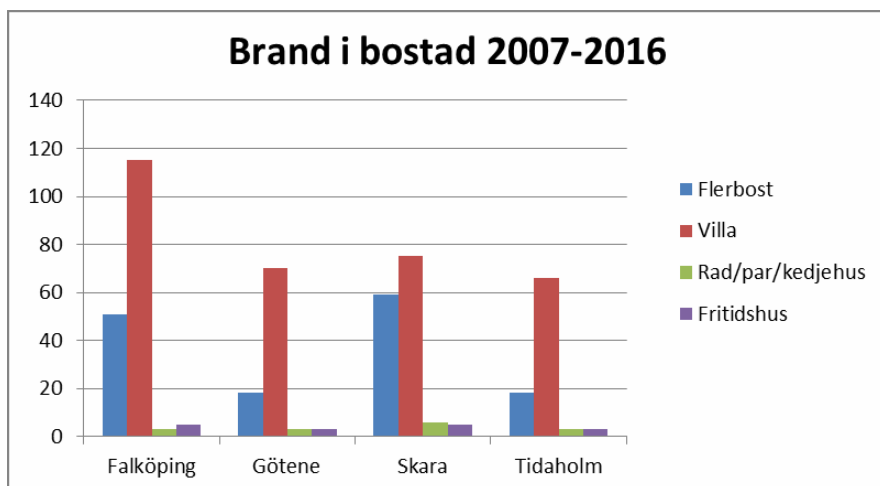

Brand i bostad

Antalet brand i bostad varierar kraftigt mellan olika år, tittar vi på en tioårsperiod kan vi se att Götene, Skara och Tidaholm har fler brand i bostad jämfört med riket per 1000 invånare medan Falköping ligger under riksgenomsnittet. Totalt för de fyra kommunerna ligger snittet på samma nivå som för riket.

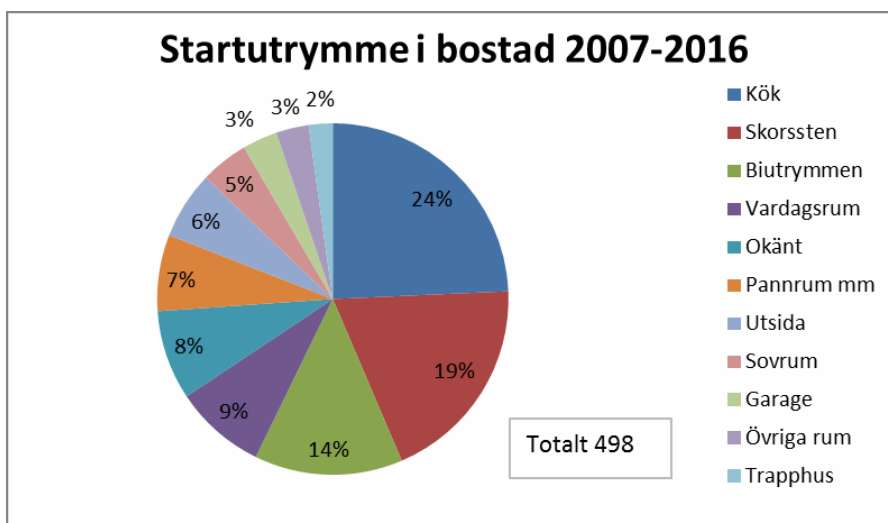
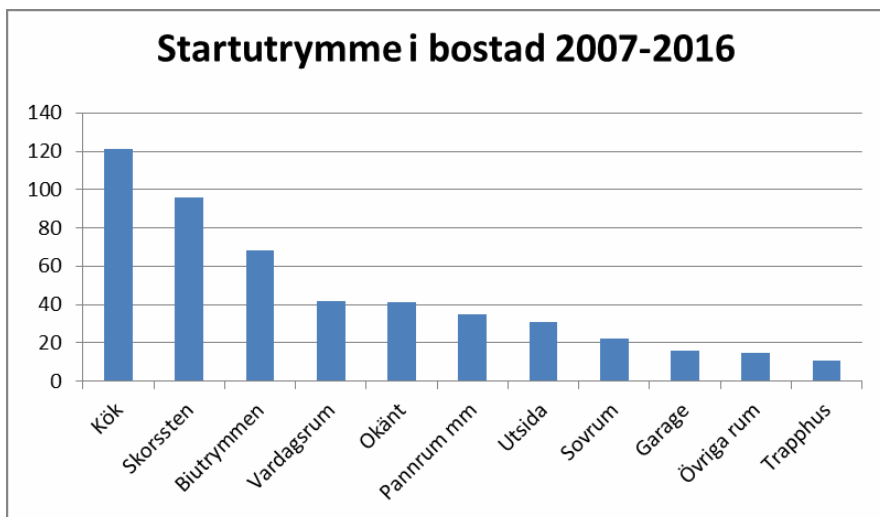

Av alla brand i bostad är brand i villa den klart dominerande byggnadstypen som står för cirka 63 % av alla bränder. I huvudorterna är andelen villor stor och i de mindre tätorterna och på landsbygden är andelen flerfamiljhus mycket låg så brandstatistiken speglar byggnadsbeståndet.

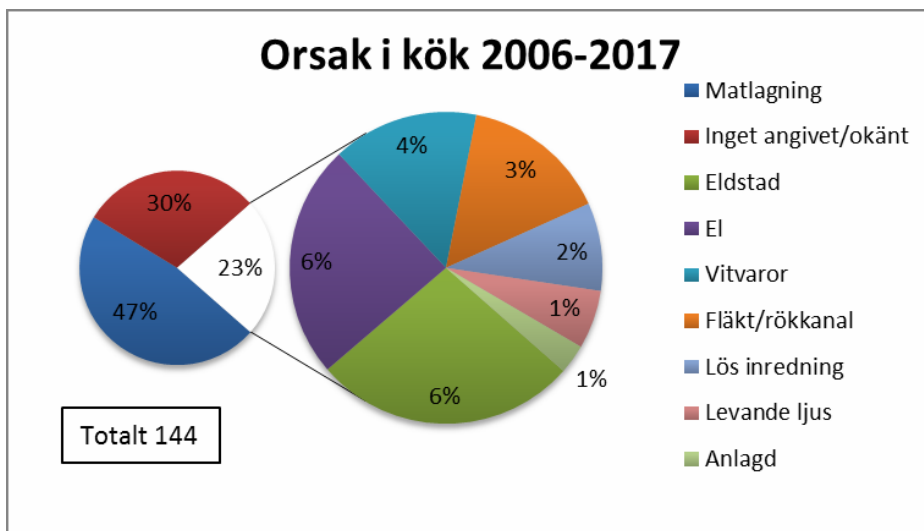
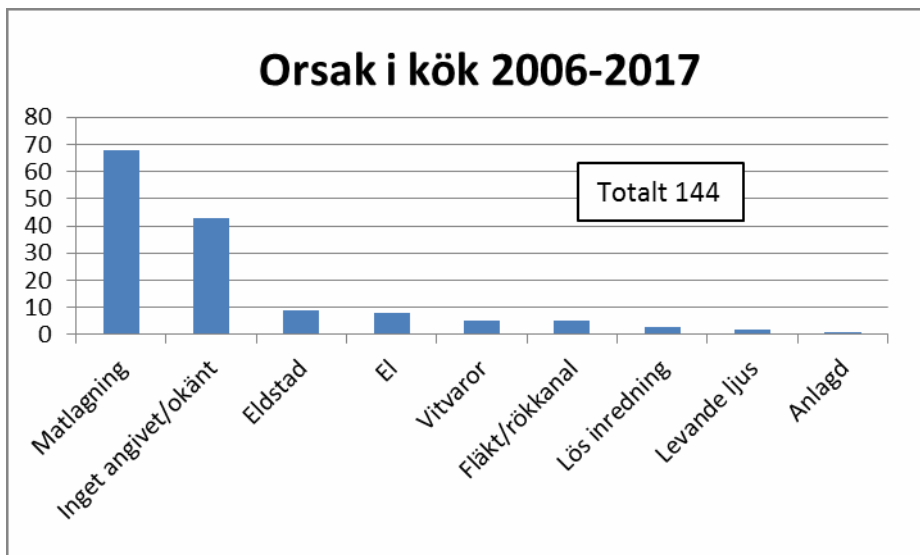
Startutrymme

Det vanligaste startutrymmet för brand i bostad är kök följt av skorsten. Lägg skorsten och pannrum ihop så är brandstart tillhörande eldstad det vanligaste startutrymmet.

Brandorsak

Det enskilt vanligaste startutrymmet för brand i bostad är kök där matlagning är den vanligaste brandorsaken.

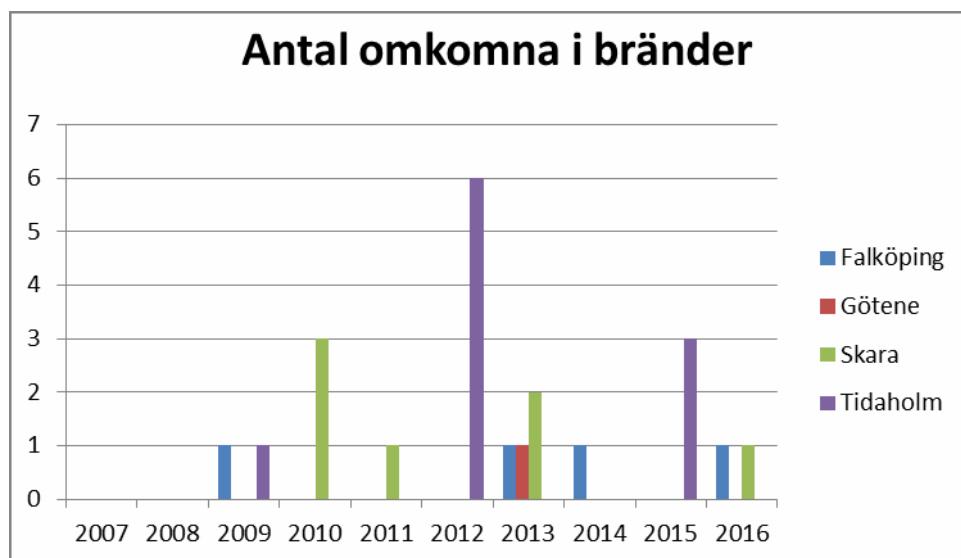
Startföremål

När det gäller startföremål/orsak till brand i bostad är rökkanal den vanligaste följt av matlagning. I nästan 24% av fallen finns inte något startföremål/orsak angivet vilket ger en osäkerhet i siffrorna.

Dödsbränder

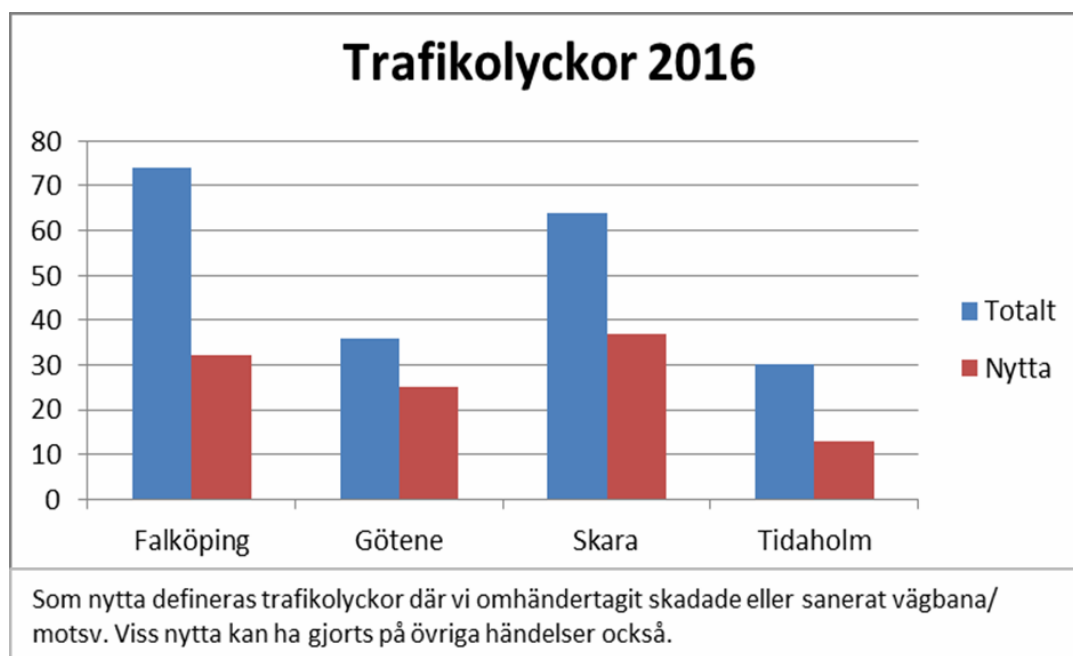
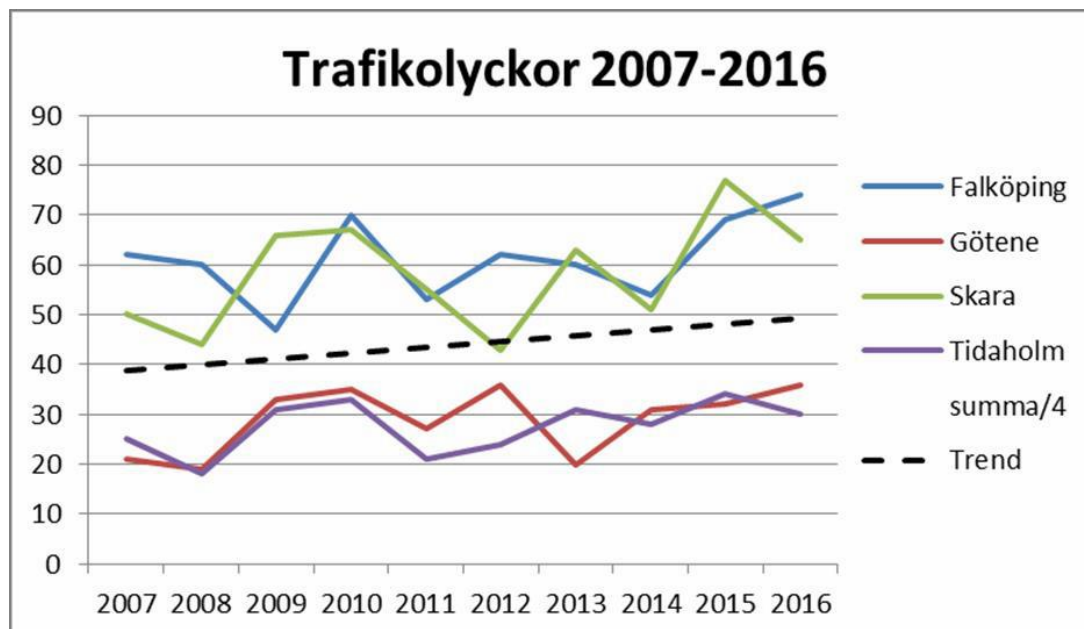
De 10 senaste åren har 22 dödsbränder inträffat inom SMS geografiska område. Detta är klart över riksgenomsnittet där man beräknar att det sker en dödsbrand per 100 000 invånare och år. Statistiskt borde endast 8 dödsbränder ha skett inom området. I Tidaholm har 10 av de registrerade dödsbränderna skett. 2012 skedde en mycket tragisk brand i ett fritidshus på Hökensås då 4 vuxna och 2 barn omkom. I en brand på Hökensås 2015 hittades kvarlevorna efter 2 personer i ett nedbrunnet hus, en person blev senare dömd för mord på dessa två personer. Även om man bortser från dessa två händelser ligger vi över riksgenomsnittet.

Dödsbränderna har utom i ett fall antingen skett i villa eller fritidshus. I de flesta fallen har de skett utanför huvudorterna.

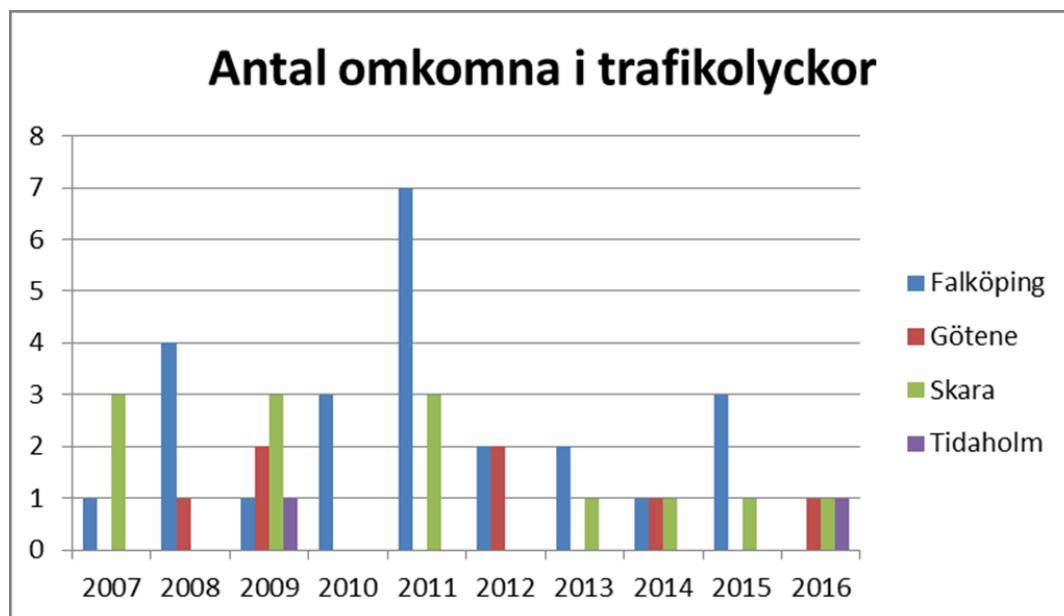
Trafikolyckor

Antalet trafikolyckor som räddningstjänsten larmats till har under perioden visat på en ökad trend. En del av ökningen kan förklaras med att räddningstjänsten larmas till fler olyckor än tidigare, även sådana som är rena bärgningsuppdrag. En analys är gjord för 2016 som bekräftar antagandet. I cirka hälften av fallen har personer omhändertagits och/eller vägbanan sanerats. I övriga fall har endast trafikdirigering eller ingen åtgärd gjorts.

Dödsolyckor

Totalt har 46 personer omkommit under de senaste 10 åren varav 24 personer i Falköpings kommun och 2 personer i Tidaholms kommun. Under 2011 omkom 7 personer i Falköpings kommun varav 4 personer vid en och samma olycka.

Falköping 2011

2011-09-10 13:10.55	1 Väg mellan Torbjörntorp-Broddetorp i höjd med Rössberga
2011-07-08 15:04.42	4 Mellan Ullene och Gökhem
2011-05-09 13:50.17	1 Kapellsgatan 10
2011-03-13 16:28.37	1 I höjd med Forentorp

Sammanfattning av insatsstatistik

Kommunernas statistik är tagen från egen insatsstatistik (anges för åren 2007-2016) och analysverktyget (IDA) (anges för åren 2006-2015). Det görs cirka 900 räddningstjänstuppslag per år. Uppdrag i väntan på ambulans (IVPA) och inbrottslarm till kommunala objekt i Falköpings tätort är ej medräknade. Det kan konstateras att antalet dödsbränder i kommunerna är högt, dessa sker i villa/fritidshus och oftast utanför huvudorterna.

Någon geografisk analys var trafikolyckorna har skett kan inte göras, dels p.g.a. byte av verksamhetssystem och dels att äldre insatsrapporter saknar koordinater. Dödsolyckorna har nästan uteslutet skett på statens vägnät och där har kommunerna svårt att påverka vilka riskreducerande åtgärder som ska göras.

Risker i kommunerna

Farlig verksamhet

Inom området finns en livsmedelsindustri, en industri för isoleringsmaterial och fem stycken bergtäkter som är klassade enligt den lägre kravnivån i Seveso direktivet. Dafgård som ligger i Källby har en större mängd ammoniak i sina kylanläggningar och gasol för tillagning av livsmedel. Det finns även andra brandfarliga varor inom området. Paroc i Hällekis hanterar flytande naturgas och syrgas samt en del andra kemikalier i mindre mängder. Scan i Skara är fortfarande klassade enligt LSO 2 kap 4§ som farlig verksamhet. Scan håller på att trappa ner sin verksamhet men man hanterar fortfarande både ammoniak, gasol och annan brandfarlig vara.

Större industrier

Det finns ett antal större trävaruindustrier i kommunerna med de problem som en större brand skulle innebära, med höglager, stora rumsvolymmer, spånlager och stora mängder trävaror. Som exempel kan nämnas Kinnarps, Gyllensvaans, Nobia (Marbodal), Fonus och Fredahls.

I Tidaholm finns Swedish Match och i Floby finns Volvo. På Swedish Match har mängden farliga kemikalier minskat de senaste åren och lagras numera endast i begränsade mängder men där finns stora volymer färdiga tändstickor.

Jula centrallager beläget i utkanten av Skara hanterar stora mängder brandfarlig vara. På objektet är det långa inträngningsvägar samt att själva storleken på byggnaden utgör ett bekymmer vid brand.

Arla beläget i Götene hanterar brandfarlig vara, ammoniak och kemikalier. På objektet finns även ett stort höglager.

IAC beläget i Skara är en plastindustri som hanterar brandfarlig vara och organiska peroxider vilket i princip är som ett sprängämne.

Unique Pyrotechnic beläget i Brännebrona utanför Götene är ingen stor industri men hanterar stor mängd explosiv vara i form av pyroteknik.

Samtliga av dessa industrier bedriver ett bra systematiskt brandskyddsarbete. Räddningstjänsten har också ett bra samarbete med de större industrierna och har gjort insatsplanering på dessa.

Kommunikationsolyckor

Genom kommunerna går ett antal större riksvägar och en europaväg och det är där största antalet trafikolyckor sker. På dessa vägar transporteras även stora mängder farligt gods. Hur stora volymer och vilken typ av farliga ämnen som transporteras finns ingen aktuell statistik på.

Genom Falköpings kommun går västra stambanan som passerar genom Falköpings, Stenstorps och Flobys tätorter. Jönköpingsbanan ansluter i Falköping till västra stambanan. En olycka på någon av dessa järnvägar skulle innebära stora problem oavsett om det är persontransport eller godstransport. Inte heller på järnväg finns någon aktuell statistik hur stora mängder farligt god som transporteras. Den senaste statistiken togs fram 2006 av dåvarande Räddningsverket gällande väg och järnväg. Det är oklart om denna statistik fortfarande är relevant.

I utkanten av Falköpings tätort ligger en mindre flygplats som idag främst trafikeras av mindre privatflyg. Bedömningen är att risken för en större flygolycka är mycket liten.

Brand

De flesta bränder i byggnader sker i bostäder och det är främst i dessa byggnader som personer omkommer. De vanligaste brandorsakerna är soteld, glömd spis, värmeöverföring och anlagd med uppsåt. Vi har varit förskonade från någon större skolbrand men det har förekommit ett antal mindre anlagda bränder på våra skolor. Samtliga kommunala skolor har automatiskt brandlarm som är direkt kopplat till räddningstjänsten.

Brand ej i byggnad sker ofta i containrar eller i bilar, vid dessa bränder finns ofta risk för spridning av branden.

Naturolyckor

Vänern i Götene kommun medför en stor risk för översvämningar utmed hela sträckan. Genom Tidaholms kommun och tätorten passerar ån Tidån och därmed finns en risk för översvämning i tätorten om Tidån stiger. I tätorten ligger ett antal fastigheter samt Swedish Match längs Tidåns strand som kan hotas vid höga flöden. Ån Vammen som rinner genom tätorten kan också hota ett antal fastigheter om den stiger. I Falköpings kommun rinner ett antal åar men risken för översvämning är mindre än i Tidaholm, Pösan kan hota delar av Stenstorp. Lidån rinner i de västra delarna och kan översvämma vid Trävattna. Genom Skara tätort rinner ån Drysan med översvämningssrisk i delar av sin sträckning genom tätorten. Falköpings tätort kan få problem vid kraftiga skyfall då stora mängder vatten rinner ner från Mösseberg.

Vanliga bränder på vårkanten är gräsbränder som oftast är begränsade i omfattning. Brand i skogsmark med större omfattning är ovanliga. I kommunerna finns flera skogsområden, den senaste större skogsbranden inträffade 2008.

Även stormar kan orsaka stora problem med nedfallna träd eller att tak eller liknande blåser ner.

Främst i Tidaholm har man drabbats av stora mängder snö från en så kallade snökanon, dessa bildas vid speciell väderomständighet.

Vindkraft

I kommunerna finns ett stort antal vindkraftverk. Expansionen har varit stor de senaste åren och planering finns för fler. Sannolikheten att en olycka ska ske med personer i tornen bedöms inte särskilt stor. Ett bekymmer är att höjden på kraftverken ökar och ny utrustning är då nödvändigt för att klara höjderna. Övningar och utbildningar genomförs för att klara detta.

Kulturhistoriska byggnader

I kommunerna finns ett flertal kulturhistoriskt intressanta byggnader t.ex. äldre kyrkor såsom Skara domkyrka, Varnhems klosterkyrka, Husaby kyrka, Kungslena kyrka samt Mössebergs kurort och träbebyggelse i centrumtätorterna.

Sociala risker

Det finns tydliga kopplingar mellan delaktighet, inflytande och hälsa. När individer och grupper får möjlighet att påverka sina egna livsvillkor och utvecklingen av samhället i stort, uppstår en känsla av medskapande som bidrar till meningsfullhet. Meningsfullhet leder till ”innanförskap” vilket är avgörande för att skapa ett gott liv.

Alla medborgare ska känna delaktighet, ha inflytande i samhället och ha resurser att styra över ekonomi, arbete, bostad, utbildning, kultur, rekreation, hälsa, trygghet och sociala nätverk.

Social hållbarhet ska ge alla invånare lika möjligheter till en god livsmiljö genom att bryta segregationen mellan människor. Ett samhälle med öppna och toleranta invånare möjliggör nya möten mellan individer med skilda bakgrunder, erfarenheter och referensramar som är nödvändiga för samhällsutvecklingen. Mångfald i befolkningen skapar en god samhällsutveckling och ekonomisk tillväxt. Social tillit och delaktighet är förutsättningen för en levande demokrati.

Sociala risker kan uppstå ur sociala problem som finns i samhället. Det kan till exempel vara ökade samhällsklyftor, arbetslöshet, avsaknad av utbildning och avsaknad av goda förebilder. Detta i sin tur kan leda till social oro.

För att arbeta effektivt med sociala risker krävs en utveckling av samverkan med externa aktörer på olika nivåer, t ex Västra Götalandsregionen och berörda myndigheter men även utveckling av nya former av samverkan på lokal nivå inom kommunen såväl som med civilsamhället.

Vårdanläggningar

Falköpings sjukhus är beläget på kanten av Mösseberg. På sjukhuset finns både dagvård och slutenvård. Sjukhuset består av flera huskroppar som delvis är förbundna med varandra via kulvertar. Sjukhuset har ett heltäckande automatisk brandlarm och har delvis sprinkler. På området finns en byggnad med rättspsykiatrisk vård med låsta avdelningar som kan innebära problem vid brand.

Kriminalvården har anläggningar i Tidaholm och Falköping. Anstalten i Tidaholm är ett av de högst säkerhetsklassade fängelserna i Sverige. Räddningstjänsten genomför regelbundna

övningar p.g.a. de speciella svårigheter som finns med tillträde m.m. på anstalten.
Anläggningar för kriminalvård finns även i Gudhem utanför Falköping.

Logistik Center Skaraborg

I norra delarna av Falköpings tätort är Logistik Center Skaraborg beläget. Området har tillkommit för att lättare kunna lasta om från järnväg till väg eller tvärtom. Falköpings kommun är ägare och ansvarig för järnvägsspåren. I dagsläget finns två stora virkesterminaler och Jula har en stor containerterminal där gods lastas om från järnväg till lastbil för att sedan transporteras till deras centrallager i Skara. På området ligger även ett fjärrvärmeverk. Inget farligt gods eller annan farlig verksamhet finns på området. Den största risken på området bedöms vara antingen ras av virke eller att en container välter ner på en person. Brand på fjärrvärmeverket eller i flisdepå är ytterligare risker. Området är i ett expansivt läge och håller på att byggas.

Insatsanalys

Räddningstjänst ska planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid enligt LSO. Verksamheten har satt upp som mål att tiden det tar att nå de hjälpsökande ska vara minst 75% inom 10 minuter, 90 % inom 15 minuter och 95 % inom 20 minuter. Alla insatser med en insattid över 20 minuter ska analyseras. Organisationen har även införskaffat två mindre fordon med både klippverktyg och släckmöjligheter. Tanken är att dessa fordon med besättning ska kunna verka i 10-15 minuter självständigt innan huvudstyrkan anländer. Veckovis analyseras insatser från föregående vecka med avseende på insatsens genomförande, tid till hjälp m.m. Erfarenheter återförs till organisationen för att ständigt kunna utveckla den.

Slutsatser

Kommunerna präglas till stor del av offentlig verksamhet, äldre träbebyggelse i de centrala delarna, publika lokaler, mindre och medelstora industrier. Ett antal större industrier och lantbruk med stora djurbesättningar finns. Vårdanläggningar, publika lokaler, olika typer av skolor och industrier ställer stora krav på räddningstjänsten både operativt och förebyggande. Bostadsbränder är den vanligaste insatsen för brand i byggnad. Av bränderna är det just bostadsbränder som genererar den största ekonomiska risken och är en betydande risk för liv och hälsa. Information och utbildning till allmänheten för att hindra att bränder uppstår och att självständigt kunna agera rätt vid brandtillbud är viktiga uppgifter för SMS, en särskild satsning behöver göras på landsbygden där nästan alla dödsbränder skett.

Kommunerna korsas av transportleder och trafikolyckor är den dominerande risken för människors liv och hälsa. Farligt godstransporter på vägar och järnvägar genom kommunerna medför risk för olyckor med allvarliga konsekvenser för människor och miljö.

I kommunerna finns Väneren och ett mindre antal sjöar och vattendrag samt ett antal badanläggningar där drunkning utgör en risk för liv och hälsa.

Handlingsplan SMS 2018-2019, Bilaga 4

Utöver de olyckor som inträffar mer eller mindre frekvent finns de storskaliga olyckorna och kriserna. Dessa inträffar dock sällan men kan få omfattande konsekvenser för samhället när det sker.

Vi har identifierat fem situationer som bedöms kunna medföra allvarliga konsekvenser:

- Väderrelaterade händelser.
- Olyckor och andra händelser orsakade av sociala faktorer.
- Olyckor på väg eller järnväg med persontransporter.
- Olyckor med farligt godstransporter på väg eller järnväg.
- Bränder i större anläggningar och publika lokaler.

Objektrelaterade riskinventeringar genomförs kontinuerligt för att ge underlag för prioriteringar av förebyggande åtgärder. Analyserna bör i första hand genomföras på boende för personer med nedsatt egen förmåga, koncentrerad trähusbebyggelse, transportleder såsom gator, vägar och plankorsningar med järnväg.

Bilaga 5, Avtal och överenskommelser

Följande samverkansavtal finns upprättade för Samhällsskydd mellersta Skaraborg (SMS).

Samverkan/samverkansavtal	Typ av avtal
Samhällsskydd mellersta Skaraborg	Civilrättsligt avtal mellan kommunerna Falköping, Götene, Skara och Tidaholms kommuner om att inrätta en gemensam samhällsskyddsförvaltning med en gemensam samhällsskyddsnämnd. Förvaltningen och nämnden har sitt säte i Falköping och har Falköpings kommun som värdkommun.
Avsiktsförklaring ”Samhällsskydd Skaraborg”	Räddningstjänsterna i Skaraborg har i avsiktsförklaring beskrivit samverkansmål och samarbetsformer.
Avsiktsförklaring Västra Götaland	Räddningstjänsterna i Västra Götaland har i avsiktsförklaring beskrivit samverkansmål och samarbetsformer för räddningstjänstssamverkan i Västra Götaland. Samverkan kallas för ”RäddsamVG”.
Södra Älvsborgs räddningstjänstförbund	Avtal har slutits för att tillgodose så snabb räddningstjänsthjälp som möjligt i Falköpings kommuns södra del. Där utnyttjas Trädets deltidsbrandkår för Åsarp med omnejd. Två- stationers utryckning utnyttjas.
Räddningstjänsten Östra Skaraborg	Avtal har slutits för att tillgodose snabbast möjliga insats: 1. I Falköpings kommuns norra del inom ett område där räddningstjänsten i Skövde har kortare insatstid än räddningstjänsten i den egna kommunen. 2. I Skaras och Götene östra delar där Skövde och Timmersdala räddningskårer bistår SMS. 3. I Götene norra delar och Mariestads södra delar, där Mariestads och Götene räddningskårer ömsesidigt bistår varandra. 4. Ömsesidigt avtal där räddningsvärdet i Blixtorp betjänar område i Tidaholms kommuns norra del, samt att Tidaholms räddningskår betjänar områden i Skövde kommuns södra del samt Hjo kommuns södra del som gränsar mot Tidaholms kommun. Två stationers utryckning utnyttjas.
Räddningstjänsten Västra	Avtal har slutits för att tillgodose snabbast möjliga

Handlingsplan SMS 2018-2019, Bilaga 5

Skaraborg	<p>insats:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Avtal har slutits där Floby räddningskår utnyttjas för förstahandslarm för att biträda inom område i Vara kommun i angränsande område öster om Vedum. Två stationers uttryckning utnyttjas. 2. Avtal och väg E20, vajerväg, och vissa områden i anslutning till Vara kommun där Skara och Kvänums räddningskårer samlaras. 3. Avtal om Götenes västra delar mellan Källby och Lidköping, där Lidköpings räddningskår bistår SMS.
Habo kommun	Avtal med Habo kommun om hjälp vid insats i angränsande områden på Hökensås. Insats kan ske snabbare från Tidaholms räddningstjänst.
Mullsjö kommun	Avtal med Mullsjö kommun om hjälp vid insats angränsande områden i nordvästra delen av Mullsjö kommun.
Räddningstjänsterna Västra Götaland	Ömsesidigt avtal med räddningstjänsterna i Västra Götalands region vid begäran om hjälp vid stor olycka.
Kem samverkan	Samverkan mellan räddningstjänsterna i gamla Skaraborg med kem resurser vid en olycka med kemiska produkter.
Herrljunga kommun	Avtal att biträda med Floby-styrkan.
Avtal med Skaraborgs sjukhus	Räddningstjänsten har skrivit avtal om att bistå vid transport av skadad i terräng vid olycksfall och sjukdomsfall, lämna bärhjälp till ambulanspersonal samt utföra sjuktransport med specialfordon/båt. Avtal om ”i väntan på ambulans” (IVPA) och medicinsk räddningsinsats finns också.
Avtal med SOS Alarm Sverige AB.	Mellan SMS och SOS Alarm Sverige AB finns tecknat avtal om alarmeringstjänsten.
Avtal om Restvärdesräddning	Genom avtal med Försäkringsbranschens Restvärdesräddnings AB svarar SMS för restvärdesräddning i samband med räddningstjänstinsatser i kommunerna. Arbetet utförs genomgående med Räddningstjänstens personal.
Samverkan med Brandskyddsföreningen Skaraborg	Genom avtal med Brandskyddsföreningen Skaraborg har Skara-Götenes räddningstjänst träffat överenskommelse om samarbete inom områdena utbildning och information i brandskydd.

Handlingsplan SMS 2018-2019, Bilaga 5

Avtal med trafikverket	Räddningstjänsten utför enklare saneringsarbete inom trafikverkets väg och spårområde.
Avtal med hundekipage ur Svenska Brukshundsklubben	Hundekipagen ur Svenska Brukshundsklubben förbinder sig genom enskilt avtal med Räddningstjänsten att medverka i räddningstjänst.

Bilaga 6, Hamnar och oljeskydd

En kommun ska svara för räddningstjänst inom kommunen enligt FSO Kap 3 § 7.

Detta gäller även vissa hamnområden. Sådan hamn är Hönsäters hamn vid Vätern i Götene kommun. Detta är den enda kommersiella hamnen inom de fyra medlemskommunerna.

Götene kommun har tagit fram en särskild oljeskyddsplan (2014) för Götene kommuns kuststräcka vid Vätern.

Räddningstjänstens ansvar:

Utdrag ur oljeskyddsplanen:

” 2.1 Räddningstjänst

Vad som är att betrakta som räddningstjänst framgår av lagen om skydd mot olyckor (SFS 2003:778). Med räddningstjänst avses samhällets åtgärder för att rädda liv och hindra eller begränsa skador på egendom och miljö. Räddningstjänst utgörs av akuta åtgärder som att stoppa utflöde, förhindra landpåslag och begränsa spridning.

Räddningstjänst indelas i statlig och kommunal räddningstjänst utifrån huvudmannaskapet för respektive ansvarsområde.

I statligt vatten är det Kustbevakningen som har räddningstjänstansvaret vid ett oljeutsläpp. I övriga insjöar och vattendrag jämte avgränsade hamnområden i statligt vatten är det kommunen som har huvudmannaskapet för räddningstjänsten.

Miljöräddningstjänst ska utföras vid olyckshändelser eller överhängande fara för olyckshändelse med oljeutflöde som medför risk för miljöskador. Skyldigheten gäller om det med hänsyn till behovet av snabbt ingripande, det hotade intressets vikt, kostnaderna för insatsen och omständigheterna i övrigt så påkallas. Räddningstjänst ska pågå till dess att risk för ny skada inte längre föreligger eller att skada som redan uppstått inte förvärras. Det är räddningsledaren som avgör när räddningstjänstskedet ska anses ha upphört.

Med räddningstjänst avses följande (enl. handbok i kommunalt oljeskydd):

- Stoppa fortsatt flöde
- Begränsa spridning av löskommen olja och upptagning av olja från vattnet
- Förhindra att löskommen olja når land
- Förhindra att olja som nått land ger akuta skador
- Förhindra att olja som nått land eller som kontaminerar stranden åter-förs/sprids till vattenytan eller sprids till andra icke kontaminerade strandavsnitt
- ”Förankra” eller ”fixera” olja som nått land eller kontaminerar stranden i syfte att förhindra vidare spridning

Handlingsplan SMS 2018-2019, Bilaga 6

- Styra undan drivande olja eller anordna särskilda skydd vid särskilt skyddsvärda strandpartier

Tillsammans med miljöatlas utgör planerna beslutsunderlag vid bekämpning och sanering vid oljepåslag på strand.

SeatrackWeb kan på motsvarande sätt som till sjöss prognostisera var oljan förväntas driva i land. Verktuget kan därmed användas för att strategiskt planera var insatserna på land ska koncentreras.

Vid ett oljeutsläpp till sjöss ska räddningstjänsten kunna förstärka sina resurser med materiel från MSB:s nationella oljeskyddsdepåer, när regionens egna resurser är uttömda. Materielen ska kunna vara på plats i ett tidigt skede vid en räddningstjänstinsats. Avseende saneringsinsats är inte tidsaspekten lika brådskande. Även personal medföljer för att utbilda den drabbade kommunen på materielen.”

Kommunens ansvar:

Utdrag ur oljeskyddsplanen:

” 2.2 Kommunen

Kommuner är inte skyldiga enligt lag att ha en beredskap för oljeskydd. Inte heller saneringsfasen är reglerad i lag. Miljöbalken ger verksamhetsutövaren ansvaret men enligt praxis är det den drabbade kommunen som genomför det efterföljande saneringsarbetet av stränder och hamnar då räddningstjänstens ansvar avslutas.

Götene kommun ansvarar enligt gällande praxis för saneringsarbetet efter avslutad räddningstjänstinsats.”

Handlingsplan för räddningstjänstinsats:

Utdrag ur oljeskyddsplanen:

”6.1.1 Ledning

Den operativa ledningen av Räddningstjänsten beskrivs i handlingsprogrammet för räddningstjänsten.

När oljepåslaget är till sjöss har Kustbevakningen ansvaret. Dom bedömer om oljan kan nå land och gör vindberäkningar för att se var oljan kan hamna. Kustbevakningen kontaktar berörd kommun. Denna kontakt kan ske via Länsstyrelsen, Kustbevakningen eller SOS Alarm. Kontakten kan ske till olika verksamheter i kommunen som t ex Säkerhetssamordnare, Räddningstjänst, Miljö- o hälsa m fl.

Det är viktigt att den i kommunen som kontaktas omedelbart kontaktar övriga berörda i kommunen.

Ledning på skadeplatsen utövas av räddningsledare. Räddningsledare har med stöd av lagen om skydd mot olyckor rätt att fatta beslut om att räddningstjänst föreligger, att

företa ingrepp i annans rätt, beordra tjänsteplikt samt förklara räddningstjänsten för avslutad.

Ledning av räddningstjänsten som helhet utövas av Räddningschef i beredskap (RCB) som är gemensam med Räddningstjänsten för Tidaholm-Falköping. RCB förfogar över Räddningstjänstens samlade resurser och har mandat att flytta personal, fordon och materiel samt beordra de personalinkallelser som kan behövas.

Möjlighet finns att genom inringning av personal och/eller omdisponerande av dagtidstjänstgörande befäl bygga upp såväl en inre stab som en minde skadeplats-stab. Utrymmen i anslutningen till räddningscentralen i Skara och Götene är förberedda för lednings- och stabsarbete. Särskilda checklistor finns utarbetade till stöd för olika funktioner i staben.

6.2 Götene kommuns ansvar för oljesanering vid avslutad räddningstjänstinsats.

Denna plan för oljeskydd skall finnas på Miljö- och Hälsa i Lidköping samt hos Förvaltningen för Service och Teknik i Skara, samt dess förråd i Götene på Lidköpingsvägen. Därutöver finns två exemplar hos Räddningstjänsten varav ett förvaras i Skara och ett på brandstationen i Götene.

6.2.1 Ansvar och uppgifter

Götene kommun ansvarar enligt gällande praxis för saneringsarbetet efter avslutad räddningstjänst.

Kommunen ansvarar för övergripande ledning genom Krisledningsstaben och krisinformationsorganisationen, intern och extern information, sammanställning av dokumentation, ekonomisk dokumentation, sammanställning av kostnader, resursplanering och anskaffande av personella och materiella resurser för saneringsarbetet.

Arbetet bedrivs och organiseras i enlighet med kommunens krisledningsplan.

Kommunchefen i samråd med Miljö-hälsa i Lidköping delegerar ansvar till entreprenör att vara saneringsledare, enligt avtal som finns med Götene kommun (dnr :...?). I samband med att räddningstjänsts ansvar avslutas övergår det ekonomiska ansvaret till Götene kommun.

Miljö-hälsa i Lidköping i samråd med Entropi ansvarar för expertkompetens gällande miljöpåverkan. De bedömer också när saneringen ska avslutas, d.v.s. när det oljedrabbade området är tillräckligt rent. Beslut tas i samråd med experter från Länsstyrelsen, Havs och Vattenmyndigheten.

Räddningstjänsten har avtal med Entropi för sanering av olja.

6.2.1 Ledningsorganisation

Om Krisledningsnämndens ordförande, kommunalrådet, gör bedömningen att oljepåslaget kan anses som en extraordinär händelse ska kommunens krisledningsorganisation kallas in för att kunna effektivisera ledningen.

6.2.2 Informationstjänst

I vardagen och vid mindre händelser sköts informationstjänsten av kommunens informationsorganisation under ledning av kommunikationsstrategen. Vid händelser och situationer då denna resurs inte ensam räcker till startas hela eller delar av kommunens krisinformationsorganisation upp då ordinarie resurser inte finns tillgängliga.

Krisinformationsorganisationen arbetar enligt Kriskommunikationsplan för Götene kommun, Diarienummer: 13/KS792. Krisinformationsorganisationen ansvarar för att ta fram en gemensam lägesbild samt informera medborgare, media och övriga.

Arbetet leds av kommunikationsstrategen och organiseras i grupper med ansvar för informationsinhämtning/bearbetning/analys och produktion. Därtill finns det en upplysningscentral samt en kommunväxel. Kommunikationsstrategen, eller den som denne utser, ansvarar för samverkan inom informationsområdet med övriga berörda aktörer.

Krisinformationsorganisationen larmas genom kommunens växel.

6.2.3 Dokumentation

Alla involverade i saneringsarbetet ansvarar för att dokumentera sitt arbete.

Kommunledningen ansvarar för att sammanställa dokumentationen och ta fram en samlad lägesbild. Då krisinformationsfunktionen är aktiverad ansvarar den för framtagandet av en samlad lägesbild. Eventuella avtal med frivilliga måste upprättas och dokumenteras. Dessa ska sändas till personalenheten.

Ekonomienheten ansvarar för hur den ekonomiska dokumentationen ska gå till och för att kostnaderna bokförs på ett sätt som är lättöverskådligt och enkelt att redovisa till andra myndigheter vid begäran om ersättning.

6.2.4 Omlastningsstationer och mellanlagringsplatser

Oljeförorenad jord kan mellanlagras och omlastas för vidare transport till behörig behandlingsanläggning på följande platser:

Kontakt

1. Årnäs hamn Båtklubbens ordförande samt företag
2. Hällekis hamn Hamnkaptan samt markansvarig på kommunen
3. Blombergs hamn Hamnkaptan

Om möjligt bör transporter av sanerad olja undvikas på Kinnekulle, vägar runt området skall i första hand användas.

Handlingsplan SMS 2018-2019, Bilaga 6

För transport till och från Hällekis hamn bör väg 2727 mellan Hällekis och Götene användas.

För transporter till och från Källby hamn bör Riksväg 44 och Vänervägen användas.

För transporter till och från Årnäs hamn bör Europaväg 20 samt väg 2730, 2714 samt 2735 användas.

6.2.5 Logistik

Utförande och logistik genomförs av extern entreprenör.

6.2.6 Personal och personalutrustning

Extern entreprenör tillhandhåller personalstyrka samt utrustning vid sanering.

6.2.7 Toaletter

Förvaltningen för Service och Teknik har ansvar för att toaletter kommer på plats. Dessa ska placeras så nära saneringsplatsen som möjligt.

6.2.8 Slutligt omhändertagande

Avfallet skickas för destruktion av extern entreprenör som har kunskap om lagring av avfall.”

Strekat område i Hönsätters hamn är

